Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sermones thesauri novi de tempore

Petrus <de Palude>

[Straßburg], 1489

Sermo CXI – Sermo CXX

urn:nbn:de:bsz:31-306766

Visual Library

bona menſura qua nihil melius. Et ↄfertam: qꝫ nulla pars interius ⁊ exteri⁹. nullus angulus manebit vacuus q̇ gaudio eterno nō impleatur. vt dicit Oroſius. implebit om̄es viros interiores ⁊ exteriores felicitate gaudij. Et coagitatā: qꝫ vndiqꝫ erit gaudiū electis ſupra de dei viſione. infra de piculoꝝ euaſione. intra de ſecura poſſeſſione. circa ſe de omniū ſanctoꝝ participatione. Et ſupeffluentē. qꝫ habebunt gaudiū ſup omnē neceſſitatē. ſup omnez ſenſum. ſup om̄e deſideriū. vt dicit Aug⁹. Acquiri poteſt: eſtimari nō poteſt. quantuz ſit illud eternū gaudiū miſericordibꝫ pmiſſum Ideo ſubdit. Eadē menſura qua ⁊c. qꝫ miſericordibus dabitur gratia ⁊ glīa. immiſericordibus vero ſubtrahit̄ gratia. vt dicit Grego. Dei miſericordiam mereri nō poterit. qui hic miſericors nō fuerit. de quo Prouerb. xxi. Qui obturat aurem ſuā ad clamorez pauperis. ⁊ ipe clamabit ⁊ nō exaudietur. ⁊ demū ↄſequetur eos pena eterna. de qua Matth. xxv. Diſcedite a me maledicti in ignem eternum. a quo nos cuſtodiat ⁊c.

De eadem dominica.
Sermo. CXI.

Nolite iudicare

n ⁊ nō iudicabimini. Lu. vi. Hec ē ſcd̄a pars hui⁹ euāgelij in qua dici phibet iudiciū temerariū dicēs. Nolite iudicare. y Pro quo ſciendū iudiciū capitur multis modis. Uno mō prout eſt act⁹ iuſticie. ⁊ ſic ptinet ad iudicē ſpūalem vl' ſecularē. Nā de eorum officio eſt ꝙ debent iudicare. Hoc iudiciū nō prohibet. imo alibi mandat. Deutero. xvi. Iudices ⁊ magiſtros ↄſtitues in om̄ibꝫ portis tuis vt iudicent populuz iuſto iudicio. Pſal. lvij. Recte iudicare filij hominū. Alio modo capit̄ iudiciū pro actu intellectus quo q̇s credit malū de proximo. Sic enī dicit̄ iudicare de proximo q̇ ex ſignis actibus ⁊ habitudinibꝫ exterioribꝫ credit maluz de proximo. Et hoc multipliciter poteſt fieri. vt dicit ſanct⁹ Tho. ij. ij. q. lx. Primo modo ex facti euidentia. vt cū quis aliquem iudicat homicidā. quia vidit eū occidere hominez ſine legis autoritate. vl' cū obligaris mihi ⁊ ſcienter iuras. vel cū audio te blaſphemare. imo hoc nō eſt prohibitū. Augu. de his q̇ nō poſſunt bono aīo fieri. ſicut blaſphemie. ſtupra: ⁊ huiuſmōi pmittit̄ iudicare. attamen licet inſcopus malū eſt: debem⁹ tamē excuſare intentionē vl' occaſionē mali. cogitando: forſan eis magna fuit tēptatio ⁊ forte iam dolet. de quo Bern. Cū video aliquē ſuū proximū occidere anteqꝫ cultellū extrahat debeo eum penitere eſtimare. ⁊ ſic fecit chriſtus Iohā. xi. dixerūt diſcipuli: iudei voluerūt te lapidare. Reſpondit ieſus. Nōne duodecim ſunt hore diei. q.ſi diceret. licet fuerunt tunc illius intentionis. modo alteri⁹. Secundū iudiciū fit ex ſignis euidentibꝫ. vt ſi q̇s vidit nudū cū nuda. hoc etiā pmittitur. Et ſic Salomon. iij. Reg. iij. de euidentibꝫ ſignis iudicauit meretrices.

Z Terciū iudiciuz quod ↄtingit ex leuibꝫ ſignis. ⁊ in hoc iudicio multiplex eſt gradus Primus cū homo timet ne ſequat̄ maluz: vt includit pecuniā in ciſtā ppter ſecuritatez. et ſic nō eſt peccatū. Aug⁹. Tene certū. dimitte incertū. Scd̄us cū oritur ſuſpitio mali incidentaliter nō ex ↄſenſu ratiōis. ⁊ ſic nō ē mortale. Tercius cū incipit dubitare de bonitate fratris. ⁊ hoc eſt veniale: ⁊ nō vocat̄ iudiciuz ſed ſuſpitio. Quart⁹ gradus cū ex talibꝫ leuibus ſignis firmiter tenet in animo ꝙ frater ſit malus. ⁊ hoc ppriе dicit̄ iudiciū. qꝫ iudiciuz importat firmā ſententiā. ⁊ ſic eſt de genere peccati mortal'. qꝫ pctm̄ mortale eſt quod ↄtrariatur charitati proximi. ⁊ ꝙ quis predicto modo pximū iudicat eſt ↄtra fraternā charitatē. Uerbi gratia. Si aliq̇s pderet aliq̇d ⁊ ex leuibus ſignis proximū iudicaret furē: grauiter peccaret. Ideo Aug⁹. in ſermone dn̄i in monte. Si ſuſpitiones vitare non poſſumus. qꝫ homines ſumus. iudicia tn̄. i. diffinitiuas ſententias ↄtinere debem⁹. Quartū iudiciū eſt de occultis ⁊ abſconditis cordiū. De q̇bus Iaco. ij. Facti eſtis iudices cogitationū iniquaruz. cū dicat Pſ. xliij. Ipſe nouit abſcondita cordis. hoc reprobat ſaluator Mat. ix. vt quid cogitatis mala in cordibus veſtris. ergo peccant qui dicunt. ille habet malū cor. ſuperbū. inuidioſum. cum etiam diabolus neſciat cogitationes niſi ex coniecturis. Quintuz iudicium eſt de futuris dicendo. ille efficietur adhuc malus. Philoſophus. De futuris ↄtingentibus non eſt determinata veritas. naz futura cognoſcere eſt ſolius dei. Iſa. xli. Annunciate que ventura ſunt in futurum ⁊ ſciemus quia dij eſtis vos. Unde Guilhelmus. Uidere futura vt preſentia diuinuz eſt. Nam de futuris debemus habere ſpem boni. Eccleſiaſtici. xviij. A mane vſqꝫ ad veſperam immutabitur tempus. ⁊ Eccli. xi. Confide autez in deo ⁊ mane in loco tuo. facile eſt enim in ocul'

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

dei ſubito honeſtare:id eſt ditare pauperem.
A Sextum iudiciuȝ eſt in medijs.que
indifferenter poſſunt bono vel malo animo fi
eri.de quibus nõ debemus certam ſententiaȝ
dare.ſed ad meliorem partem interpretari.de
hoc dicitur hic.nolite iudicare.vbi Auguſti
nus dicit. Eſtimo ꝙ in hoc precepit dubia q̃
neſcimus quo animo fiant in melioreȝ inter/
pretari partem.vt ſi vides aliqueȝ feria ſexta
comedenteȝ iudica hoc ex infirmitate fieri vl'
neceſſitate.ad Roma.xiiij. Qui non mandu
cat manducantem non iudicet. Exemplũ in
vitaſpatrum.vbi duo fratres in cõgregatio/
ne magne vite meruerũt vt alter videret grati
am in altero a deo datam.factum eſt ꝙ vnus
ex eis egrederetur in feria ſexta:ꝛ vidit quen/
dam manducantem mane:ꝛ dixit. Mandu
cas tu in ſexta feria.die ſequenti celebratione
miſſarũ facta.ille non vidit gratiam fratris vt
prius:ꝛ cognouit exceſſiſſe.contriſtatus dixit
fratri. Quid feciſti .quia nõ vidi ſicut prius
gratiam dei in te. Ille ait.neſcio.quia neqȝ co
gitatiõibus neqȝ verbis neqȝ operibꝫ ſcio me
cõſcium. Dixit frater. Nũquid verbum ocio
ſum dixiſti. Reſpondit.vidi manducanteȝ et
dixi. Hac hora mãducas in ſexta feria.ꝛ alter
hic fuit ꝛ laborauit ſecum ad deceȝ hebdoma
das vt rediret gratia. Ideo Gregorius.ꝛ ha
betur.xi.q.iij.graue. Graue ſatis eſt ꝛ indecẽſ
vt in re dubia certa detur ſententia. Septi/
mũ iudicium cõdemnationis.vbi homo nõ
ꝯtentatur iudicio tali.ſed incitat alios ad in/
ferendum damnũ:ꝛ procedit ad punitionem
fratris dicens eum dignum tali vel tali pena
Contra hoc dicitur.nolite ꝯdemnare.quia h̃
eſt contra iuſticie equitatẽ. quia dicit lex.ne/
minẽ condemnandũ niſi ſub duobus vel tri/
bus teſtibꝫ.modo tu non vidiſti factum.nec
habuiſti teſtimoniũ veridicũ ꝛ dãnas. Iob.
xxix. Cauſam quaȝ neſciebam diligentiſſime
inueſtigaui. Ideo Bernar. ſermone.xl.ſuper
Cañ. Caue ſerue dei aliene cõuerſationis eſſe
curioſus explorator aut temerari⁹ iudex. Eti
am ſi actum deprehendis.nec iudices proxi/
mũ.ſaltem excuſa intentionẽ ſi opus non po/
tes.puta ignorantiã.puta ſurreptionem.pu/
ta caſum.ſi omnino nõ potes.dic vehemens
fuit temptatio. B Nota tales iudices
peccant multipliciter. Primo in ſeipo mẽda
citer loquẽdo.licet vera aliquãdo eſt ſuſpicio
ꝛ verũ quod iudicat. Quia tamẽ hominum
cor ꝛ intentio ſue noticie nõ ſubiacet. ideo nõ
pro veritate:ſed pro mẽdacio iudicat. Bern.
Eſt qui verum loquit̃ et mentitur. et eſt qui
mendacium loquit̃ credens ſe verum dicere.
Pſal.v. Perdes om̃es qui loquũtur menda
cium. Secũdo peccat in proximũ:quia facit
ꝯtra fraternam charitatem. Matth.xxij. Di
liges proximũ tuũ ſicut teipm. Auguſti. Cer
tum eſt ꝙ de malo incerto proximũ meũ nõ
iudicarem.ſi eum tanqȝ meipm diligereȝ.ſed
defenderem ꝛ excuſarem. Sed quia charitatẽ
perdidimus : faciliter alterutrũ iudicamus.
ꝛ ſic qui iudicat proximũ oſtendit ſe a chari/
tate alienum. Tercio qui proximum iudicat
peccat in deũ.dei iudiciũ ſibi vſurpando.nam
occulta cordium ſibi ſoli patent.i. Regũ.xvi.
Homo videt ea que parent.deus autem intue
tur cor.iij. Regũ.viij.ꝛ.ij. Paralip.vi. Tu ſo
lus noſti cor filiorũ hominum. Ergo vſur/
pas tibi iudicium:tunc incidis in iudicium
eius grauiter.ad Roma.ij. In quo alterũ iu
dicas teipſuȝ ꝯdemnas. eadeȝ enĩ agis q̃ iu
dicas. Exiſtimas auteȝ o homo qui iudicas
eos qui talia agunt et facis ea.ꝙ tu effugies
iudicium dei.quaſi diceret.non.ſed vſurpas
tibi diuinũ iudicium.vt dicit Auguſti.in e/
piſtola ad clerum et vniuerſalem plebem. Et
ponit̃ in canone.ij.q.i. Nomẽ preſbyteri.vbi
habetur ꝙ diuinũ iudicium ſibi vſurpat q̃ de
occultis iudicat. Dicit enim ſic. Nomen pre
ſbyteri.ꝓpterea non auſus ſum de nũero tole
garum eius vel ſupprimere vel delere.ne diui
ne poteſtati ſub cuius examine cauſa adhuc
pendet facere viderer iniuriam.ſi illius iudi/
cium meo vellem iudicio preuenire.qd̃ nec in
negocijs ſecularibus iudices faciunt quãdo
ad maiorẽ poteſtatẽ dubitatio refertur.vt pen
dente relatione aliquid audeant immutare.
Ideo ad Roma.xiiij. Tu qui es qui iudicas
alienuȝ ſeruũ dño ſuo ſtat aut cadit.propter
quod hortat̃ apoſtol⁹.i.ad Corinth.iiij. No
lite ante temp⁹ iudicare quoadusqȝ veniat do
min⁹ qui illuminabit abſcondita tenebrarũ.
nã homo nõ poteſt ſeipm rite iudicare.vt pa
tet de petro Matth.xxvi. Si oportuerit me
mori tecũ ꝛc.ꝛ tamẽ negauit.ꝛ Paulus.i.ad
Corinth.iiij.neqȝ meipm iudico.Glo.id eſt
iudicare valeo:cũ me melius cognoſco q̃ al/
ter. Et ſubdit. Nihil enim mihi ꝯſcius ſum.
ſed nõ in hoc iuſtificat⁹ ſum. Iõ dicit Aug⁹.
Cũ de ſe nullus verã ſententiã audeat dicere.
quomõ de alio vult iudicare. Et ideo in euã/
gelio talis iudicans aſſimilatur ceco ducenti
cũ dicit. Nunq̃d poteſt cecus ceci ducere.ſi
cecus ceco ducatũ pſtat:nõ ne ambo in foueã

cadunt. Dicit Hugo ſup Eccliaſten. Si te
nō vides nihil bene vides. ſi falleris in tuo iu
dicio: q̇d facies in alieno. tales ſunt vt haſti/
luſores: qui ita ligati ſunt ꝙ alios vident. ſe/
ipos nō vident. Jō talibꝰ dicit in euangelio.
Ypocrita eijce primum trabem de oculo tuo. ⁊
tunc ꝓſpicies vt educas feſtucā de oculo fra/
tris tui. Nā talibꝰ dicit Augꝰ. de verbis dñi.
Magis cogitare debes q̇d tibi deſit q̄ȝ q̇d tibi
aſſit. vt teipm̄ hūilies ⁊ alios nō iudices. pro
pter qḋ di. Berñ. Si nō habes huiꝰ mundi
ſubam vt elemoſynā ꝓbeas. ſi nō ꝯſtantiā vt
effundas ſanguinē. caue iudicare, ꝓximū ⁊ vi
nes in eternū. eo ꝙ dicit Criſ. Qui iudicat ꝓ
ximū raro meret veniā. Nā in h̄ ſtat ſūma ꝑ/
fectio. vt viſa culpa aliēa ꝯſideret ꝓpria. Hoc
fecit quidā frater qui portauit pondus arene
ad capitulū. cū fuit vocatus ad iudicandum
fratrē. Talis fuit ⁊ Job qui dixit. ix. ca. Vere
bar omia opa mea ſciens ꝙ nō parceres delin
quenti. L Sed di. Vnd̄ orit tale iudi/
ciū. Rn̄dit ſctūs Tho. ij. ij. q. lx. ar. ij. Primo
ex ſupbia. q: veri humiles eſtimāt alios ſe me
liores. ⁊ hoc ꝯtingit ex tribus. Primo reſpi/
cit bonū in alio quod non habet in ſeipo. Se
cundo defectū in ſeipo quē nō cognoſcit in a/
lio. Tercio ſi ꝯſiderat nihil tale. tamen ex hu
militate eſtimat aliquod occultū bonum qḋ
nō cognoſcit in ſe. ſuperbi hoc nō faciūt. Se
cundo oritur ex inuidia ⁊ ꝙ male afficit. Cri/
ſoſtomꝰ. Si quid boni dicit de inimico diffi/
cile creditur. ſi quid mali facile. Augꝰ. Quia
charitatē perdidimus faciliter alterutrū iudi
camus. Tercio ex ꝓpria malicia. cum quis ex
ſeipo malus ⁊ ꝑuerſus eſt. Philoſophus. iiij.
ethicoꝝ. Qualis vnuſquiſq; eſt: talia loquit
⁊ opatur. ⁊ ita viuit niſi alicuius gratia agat.
Eccl'es. x. In via ſtultꝰ ambulans cū ipe inſi
piens ſit omēs ſtultos eſtimat. Auguſtinus.
Facilius in alio iudicat qḋ quis in ſeipo inue/
nit ⁊ ſentit. Criſoſtomꝰ. Omis hō ſm ſeipm
eſtimat alterū. bonus bonū. malus vero eſti/
mat malū. Et hoc patet in exemplo reali. q:
apis ⁊ aranea locant ſe ſup vnū florem ſimul:
⁊ apis ſuccum quem extrahit cōuertit in mel
dulce. ſed aranea in venenū. Sic eſt de pijs ⁊
bonis qui omia q̄ vident ⁊ audiunt cōuertūt
in bonū. ſed mali in venenū. id eſt in malū in/
terpretantur. Vnde Criſo. ſup Mattheū. Si
cut difficile aliquem ſuſpicatur malū qui bo/
nus eſt. ſic difficile ſuſpicat aliquem bonū q̄
malus eſt. D Et ꝙ nō debemꝰ de facili a/
liqḋ opus iudicare malū. Patet ꝑ tale exem/

plum qḋ legitur in vitaſpatrū libro. ij. ꝙ qui/
dā ſenex pater ꝓdicauit in quadā ciuitate. ⁊ q̄
dam meretrix cōpuncta in verbo ⁊ exēplo ipi'
clamauit ad illū ſanctū patrē dicens. Salua
me pater vt chriſtꝰ meretricē. Jlle vero cōfuſi
onē hominū oīno nō curans dixit ei. ſequere
me. ⁊ tenens eam ꝑ manus exijt publice de ci
uitate oībꝰ aſpicientibꝰ. facta eſt fama. q: ab/
bas mulierē duxit dominā porphiriā. ita enī
vocabatur. Pergentibus vero eis in mona/
ſterium inuenit mulier in ecclia puerum pro
iectum. ⁊ ſuſtulit eū vt nutriret eū. Jtaq; pꝰ
annū quidā venerunt in patriā vbi erat ab/
bas ⁊ porphiria. ⁊ videntes eam habere pue/
rum: dicunt ei. Veraciter domino abbati bo/
nū pullū genuiſti. nondū enim ſpūmſanctū
acceperant. Euntes ergo qui viderant eū in
ciuitatē thyri: vbi abbas tulerat illā diffama
uerunt abbatē. quia genuit de porphiria pu
erū. ⁊ nos vidimꝰ puerulū oculis noſtris fa/
mulantem ei. quādo ergo cognouit ex deo ab
bas obitū ſuū dicit mulieri. eamus thyrum.
q: illic ibo ⁊ volo vt venias mecū. illa vero no
lens ei ꝯtradicere ſecuta eſt eū. ⁊ venerūt am/
bo habentes puerū ſeptē annorū exiſtentē. cū
autē ciuitatē intraſſent cōgregatꝰ eſt ppl's ad
videndū eū ⁊ porphiriā. tūc dixit ille ſenex. af
ferte mihi prunas. ⁊ cū attuliſſent euacuauit
eas in veſtimentū corā pplo ⁊ dixit. Credite
fratres. q: ſicut deus rubū cuſtodiuit incom/
buſtum ab igne. ⁊ ſicut nec tunicam meā in/
cenderūt prune iſte. ita nec ego cognoui pecca
tū mulieris: ⁊ omnes mirati ſunt ꝙ non arde
bat veſtimentū ab igne. ⁊ q̄ſiuerūt vnde puer
veniſſet: vel cuiꝰ eſſet: ⁊ ipe indicauit eis ꝙ in
quadam capella inueniſſent iacentem ⁊ dere/
lictum ab hominibꝰ. Et ex quadam cōpaſſi/
one eū ſuſtuliſſent ꝓpter deū ⁊ eū nutrierunt.
tunc homīes illiꝰ ciuitatis egerūt penitentiā
ꝙ illū ſanctū patrē ⁊ illā mulierē iudicaſſent.
Ex quo patet ꝙ nō debemꝰ eſſe ꝑcipites ad iu
dicandū noſtros ꝓximos. Berñ. Caue ſerue
dei ſi vis imitari quē colꝰ ne aliene ꝯuerſatōis
ſis curioſus explorator. Greg. Quātū vos ī
bono ꝓficitis. tantū etiā bona de alienis ſenti/
tis.

Dominica quinta. Sermo. CXII.

Cum turbe ir

c ruerent in ieſum. Luce. v. E
Ariſto. cij. li. de animalibꝰ dicit.
Delphines ſunt piſces marini qui ſequūtur

hominū voces: ⁊ ad vocem ſimphonie grega
tim ɔuenīūt. in armonia delectant: q̄bus ī ma
ri nihil eſt velocius. Nā plerūqꝫ ſalientes na
ues trāſuolant ⁊ tranſſaltant. quoꝝ ſalt⁹ ⁊ lu/
dus futurā ſignificat tempeſtatē. Spūaliter
Per iſtos delphines ſignificant veri chriſtia
ni ⁊ nō falſi. qui ſequūtur voces p̄dicatorū: et
libenter audiūt dei verbū. iuxta illud Johan.
viij. Qui ex deo ē verbū dei audit. imo in dul/
cedine diuini ſermōis delectant. ſm illud p/
phete pſ. cxviij. q̄ꝫ dulcia faucibꝫ meis eloq̄a
tua ſup mel ori meo. dicit Nicolaus de lyra.
Os ⁊ fauces capiunt hic methaphorice p ſu
perioribꝫ viribus anīe q̄bus dulcedo celeſtiū
aliq̄ modo ſentit ⁊ p̄guſtat. tales veloces ſunt
ſaltando de vno ſtatu ad aliū: ſcz de ſtatu inci
pientiū ad ſtatū proficientiū. de quo pſ. lxxx/
iij. Ibunt de v̄tute in v̄tutē. qui ſtatus ſignū
eſt tempeſtatis. id eſt fuga pctōꝝ ⁊ mors. De
quo Hugo de ſancto victore li. i. de anīa. Ani
me in hac vita nihil vtilius dulci⁹ et melius
v̄bo dei. nihil ita mentē ab amore mūdi ſepa/
rat. nihilqꝫ ɔtra tēptatiōes roborat. nihil ho/
minē a ſomno mortis excitat ⁊ peccatū fugat
vt ſacre ſcripture p̄dicatio. Hoc ɔſiderantes
turbe irruerūt ī ieſum. De quo thema ❡
In ſumma euāgelij duo innuuntur. Primo
glorioſa p̄dicatio chriſti. Scd̄o miraculoſa
eius operatio. Primū patet in p̄ncipio. ſcd̄um
ibi. Duc in altū. De p̄mo dicit. In illo tpē ſcz
cū chriſtus ſocrū ſymonis ſanauit a febribuſ.
⁊ cū ſol occidiſſet: omēſq̄ habebant infirmos
ducebant eos ad ieſum et curauit eos. poſt h̄
turbe detinebant eū ne diſcederet ab eiſ. quibꝫ
ait. quoniā ⁊ alijs ciuitatibꝫ oportꝫ me euan
gelizare regnū dei. quia ideo miſſus ſuz. et fa/
ctum eſt cū turbe irruerent ſcz ſe cōprimendo
cū deuotione vt audirent eū. dicit Criſo. quis
diſceſſiſſꝫ cū huiuſmōi mirabilia faciebat. q̄s
noluiſſet aſpicere faciē amabilē que ita rutila
bat. quis nollet audire verba glorioſa que eti
am inimici laudabant. ergo merito irruebant
turbe. nō fuerunt ſcribe ſuperbi ſapientes nec
phariſei potentes. nō reges milites ⁊ nobiles
Unde aplus. i. Corinth. i. Nō multi ſapien
tes ſm carnē. nō multi potentes. non mlti no
biles. ſed que ſtulta ſunt mundi elegit deus.
q: de diuitibus vix vnū habuit ſcz ioſeph ab
arimathia. Nā dicit Aug⁹. Uermis diuitia
rū ſuperbia. nā ſicut auis habens multas plu
mas faciliter volat in altū. ⁊ ſic habens mltas
diuitias faciliter ſpernit dei verbū ſe eleuādo.
Un̄ Ecci. xi. Si fueris diues nō eris immu/
nis a pctō. Silr̄ de ſapientibꝫ vix vnū habu
it ſcz nicodemū: qui fuit magiſter i iſrael. Jo
han. iij. eo q̄ dicit apl̄s. i. Cor. viij. Scientia
inflat. charitas vero edificat. ſicut eni ydropi
cus tumeſcit ab abundantia aque. ſic ſciētie
humane eleuant hominē. Ideo Iſido. de ſū
bono libro. ij. melius eſt ſtudiū bene viuendi
q̄ꝫ multa ſciendi. Ratio Jaco. iiij. Scienti igi
tur bonū facere ⁊ nō facienti pctm̄ eſt illi. Itē
de potentibꝫ vix vnū habuit ſcz Centurionē
q: tales cōmuniter ſupbi ſunt paruipenditores
verbū dei. et de eis poteſt dici illud. ij. Regū. i.
Montes gelboe nec ros nec pluuia. id eſt nec
gratia dei nec verbi eius ſapientia veniat ſup
vos. eo q̄ ſcribit Prouerb. xi. Ubi eſt humi/
litas ibi ⁊ ſapiētia. ideo dicit ſaluator Ma
xi. Confiteor tibi pater. q: abſcōdiſti hec ⁊c̄.
p̄pter quod ſimplices turbe irruerunt ad ie
ſum vt audirent verbū dei. ❡ Propter quo
ſciendū verbū dei eſt libenter audiendū. Pri
mo p̄pter honorē loquentiſ Matth. x. Non
vos eſtis qui loquimini: ſed ſpūs patris vri
qui loquit in vobis. Ideo reuerenter eſt ſuſci
piendū ſicut littere regis. Naꝫ dicit aplus. i.
Theſ. ij. Accepiſtis illud nō vt verbū homi
nū ſed ſicut eſt vere verbū dei. ⁊ Luce. x. Qui
vos audit me audit. p̄pter quod Jac. i. Su
ſcipite inſitū verbū quod poteſt ſaluare aīas
veſtras. Scd̄o libenter eſt audiendū propter
vitare periculū negligentis. q: dicit Aug⁹ et
ponit in canone. i. q. i. Interrogo. Nō minus
reus erit qui verbuꝫ dei negligenter audierit
q̄ꝫ qui corpus chriſti ſua negligentia in terrā
cadere p̄miſit. Idcirco quāta ſollicitudine ob/
ſeruam⁹ qn̄ miniſtrat nob corp⁹ chriſti ne a/
liq̄d in terrā cadat. ita de v̄bo dei vt dicit gloſa
ibidē. q: p̄dicatio plures ɔuertit. ergo non eſt
ſpernēda. Quia ſcribit prouer. xxviij. Qui de/
clinat aures ſuas ne audiat legē oro e⁹ erit ex
ecrabilis. nec ſpernētibꝫ verbū dei eſt p̄dican/
dū. vt habet Mat. vij. Nolite ſanctū dare ca
nibus: neqꝫ mittatis margaritas vr̄as an̄ por
cos. ne forte cōculcent eas pedibus ſuis. vbi
Chriſ. Margarite ſunt veritatis myſteria in
cluſa in p̄funditate ſcripturarū. ſicut marga/
rite incluſe ſunt in chonchis. Iſte margarite
porcis id eſt cōtemptoribus dari nō debēt. q:
de talibꝫ ſcribit Matth. x. Remiſſius erit ter
re ſodomorū in die iudicij q̄ꝫ generationi hu
ic. Ideo Grego. dicit. Neceſſe eſt vt vacillet
lingua vbi eſt egra ɔſcientia. Propter q̄d di/
ctū eſt Ezechieli p̄phete. c. iij. Linguā tuam
adherere faciam palato tuo ⁊ eris mutus: nec

quaſi vir obiurgās: q: dom⁹ exaſperās ē: vbi
innuit q̄ ꝟbū dei ſubtrahit ꝑpter indignitatē
audientiū. D Tercio libēter audiēdū
eſt ꝟbū dei ꝑpter cōmodū audientiū qḋ eſt
multiplex. ꝑmo induratū cor mollificat. ſcḋo
mollificatū indulcorat. tercio indulcoratum
mundificat. Pri̇o cor induratum mollificat.
Vn̄ Can̄. v. Aīa mea liq̄facta eſt: vt dilect⁹
locut⁹ eſt. Patet. iij. Reg. xxi. Cū achab rex
malus indurato corde occidit naboth fidelē
virū tollens ei⁹ vineā ꝛc. ad quē miſit dn̄s he
lyam ꝓphā dicēs. Si mortu⁹ fuerit achab
in ciuitate comedēt eū canes. ſi aūt mortu⁹ fu
erit in agro comedēt eū volucres celi. Igit̄ nō
fuit alter talis ſicut achab q̄ venundat⁹ eſt vt
faceret malū i ꝯſpectu dn̄i. Cū audiſſz achab
ſermones iſtos ſcidit veſtimēta ſua. ꝛ operu/
it cilicio carnē ſuā. ieiunauitq̄ꝫ ꝛ dormiuit in
ſacco. ꝛ ambulauit demiſſo capite: ꝛ ait domi
nus ad helyā. Nōne vidiſti hūiliatū achab
corā me: q: igit̄ hūiliatus eſt mei cauſa. nō in
ducā malū in dieb⁹ eius: ſed in dieb⁹ filij ſui
inferā malū domui eius. Ecce verbū dei mol
lificauit cor eius. ſicut figurat̄ in beato petro: q̄
fleuit in gallicantu. cant⁹ galli eſt ſermo ꝑdi/
catoris emolliens cor peccatoꝝ. Vn̄ Judicū
ij. Cūq̄ꝫ loq̄ret̄ angel⁹ ꝟba dn̄i filij iſrael fleue
runt. Jō dicit dn̄s ꝑ Hiere. xxiij. Nunq̄d nō
verba mea ſunt q̄ſi ignis dicit dn̄s: ꝛ q̄ſi mal/
leus ꝯterens petras. Scḋo ꝟbū dei mollifi
catū cor indulcorat. Eſt enī ꝟbū dei ſicut mā/
na hn̄s in ſe oīne delectamentū ſaporis. qḋ co/
gnouit petr⁹ Joh. vi. Dn̄e ad quē ibim⁹ ꝟba
vite eterne habes. dicit Aug. Hāc dulcedinē
nō ſentiūt q̄ hn̄t palatū febre iniq̄tatis īfectū.
ſunt enī vt ſerpentes nō potētes ſuſtinere odo
rē bonū ꝛ ſuauē vinee florētis. De q̄b⁹ apl's. ij.
Thimo. iiij. Erit tps cū ſanā doctrinā nō ſu
ſtinebūt. Tercio cor ꝑctōris mūdificat Joh.
xv. Jam vos mūdi eſtis ꝑpter ſermonē quē
locut⁹ ſum vobis. J Nam dicit̄ Ecci. i.
fons ſapīe ꝟbū dei in excelſis. Nā ſicut i fon
te hō lauatur a feditate. ſic ꝑ dei ꝟbū. ꝛ h̄ ꝯtin
git dupliciter. Primo q: ꝟbū dei eſt ſpeculū
quo hō cognoſcit ſeipm̄. De quo Gre. Spe
culū ꝟbi dei ꝓponit̄ vt in eo tua facies videat̄.
ꝛ ſi maculā cernit abluit. Jō Petrus rauēn̄/
ſis. Initiū ſalutis eſt ꝟbū veritatis. q: cōfert
homini ſeipm̄ cognoſcere. et ſignat̄ ꝑ labrum
eneū moyſi Exo. xxxviij. qḋ fuit de ſpecul' mu
lierū. Scḋo cōtingit ex hoc. q: ꝑ ꝟbū dei grā
datur ꝑ quā homo a peccat̄ mundat̄. Vn̄ ꝓ
uer. xij. Doctrina bona dabit grām̄. De q̄ ha
betur Actu. x. Loq̄n̄te petro cecidit ſpūſſan/
ctus ſup oēs q̄ audiebāt ꝟbū. ꝑpter qḋ hor/
tatur Gre. ſup Ezech. di. Oēs q̄ viā vite ꝯ
ſiderant ꝟba vite audire debēt. Et notāter di
cit oēs: ad deſignādū lr̄atos ꝛ illr̄atos. nā lr̄ati
nō debent ſe excuſare de prior ſcientia. q: dicit
Criſ. Prius ſcita ex auditu multiplicantur.
ꝛ Prouer. i. Audiēs ſapiens ſapientior erit.
Dicit nanq̄ꝫ Hiero. q̄ homini aliqñ dat̄ gra/
tia in ore alteri⁹ quā nō ſentit in ore ꝓprio. vt
ptꝫ de ſancto Aug. q̄ ꝯuerſus eſt ꝑ ꝑdicatiōē
ſancti Amb. Jō Jac. i. Sit oīs homo velox
ad audiendū. q: ꝟbū dei eſt medicina aīe. ps.
cvi. Miſit ꝟbū ſuū ꝛ ſanauit eos. ꝛ Sap. xvi
Etenī neq̄ꝫ herba neq̄ꝫ malagma ſanauit eos
ſed tuus dn̄e ſermo qui ſanat omnia. K
Tunc ſubdit. Et ipe ſtabat ſecus ſtagnū ge/
nezareth. ꝛ eſt loc⁹ ꝑ quē tranſit iordanis flu/
uius. Moraliter. Per illud ſtagnū intelligi
tur mūdus q̄ dicit̄ genezareth. i. generans au
ras. q: mūdus generat varios vent⁹ tenebra/
rū. Vn̄ Daniel. vij. videbā in viſione mea no
cte. ꝛ ecce q̄tuor venti celi pugnabāt in mari:
id eſt quattuor temptatiōes flant in h̄ mūdo
Primus vent⁹ ab oriente eſt tēptatio ſupbie
a natiuitate generis qua hoīes in ſėpis exal/
tantur de nobilitate ꝓgeniei ſue. Cōtra q̄s di
cit Gre. Neſcio q̄ ꝛ quāta ſit nobilitatis dif/
ferentia. cū oīb⁹ ſit ꝯceptio ꝛ corruptio vna.
nā dicit̄. i. Cor. i. Ignobilia ꝛ ꝯtēptibilia ele
git deus. vt ptꝫ in ꝑmo rege ſaul: quē elegit do
min⁹ in regē. ꝛ fuit iunct⁹ cū aſinas quefinit
ꝛ poſt eas iuit. i. Reg. ix. Silr̄ de rege ſcḋo ſcꝫ
dauid: quē recepit de poſt fetantes. i. Reg. xvi
Silr̄ de aplis q̄s elegit. iō Malach. ij. Nun
q̄d nō vn⁹ pater oīm noſtrū. nunq̄d ex eadē
radice ꝓcedit nobile ꝛ ignobile vt ſpina et ro/
ſa. ſpina pungit. roſa odorē fundit. ꝛ ſic nobi/
les ſunt q̄ odorē ꝟtutis fundūt. vt dicit So/
crates. Generoſiſſim⁹ eſt q̄ optim⁹ eſt. ideo in
deis gloriantib⁹ de nobilitate generis. Rn̄dit
ieſus Joh. viij. Si filij abrae eſtis opa abrae
facite. nā dicit Criſo. Quid prodeſt genera/
tio clara quā mores ſordidant. quaſi d. nihil
Nā habet̄ in cano. xl. di. nos. Nos q̄ p̄ſumus
nō ex locoꝝ vl' generis dignitate: ſed morꝫ no
bilitate innoteſcere debem⁹: nec vrbiū clarita/
te: ſed fidei puritate. iō Greg. Nulli vnq̄ꝫ de
generis nobilitate te ꝓponas. de⁹ nō reſpicit ꝑ
ſonas hoīm ſed aīas ſcꝫ iuſtas ꝛ ſanctas deo
obedientiā preſtātes. nā habet̄. i. Reg. ij. Qui
ꝯtēnunt me erūt ignobiles. Scḋs vent⁹ ꝓce
dit a meridie. ꝛ eſt tēptatio ſcḋa q̄ prouenit de

pſperitate.nã hic vent⁹ eſt dulcis ⁊ intoxica/
tus:⁊ ſic elatio pſperitatis eſt dulcis:ſ; intoxi
cat aiaȝ. Propter qđ dicit pſ.lxi. Diuitie ſi
affluãt nolite cor appõere.eo q dr Ecci.viij
Multos pdidit aurũ ⁊ argentũ. Aug. Eſto
in aduerſis firm⁹:in pſperis hũilis ⁊ eris cau
tus. Rõ Grego.in cura paſtorali. Proſperi/
tas aliqñ dat vt ad meliorẽ vitã puocet. pſ.
ciiij. Et dedit illis regiões gentiũ ⁊ labores po
puloꝝ poſſederũt vt cuſtodiãt iuſtificationeſ
ei⁹:⁊ legẽ eius requirãt. Aliqñ vt in eternum
dãnet.pſ.lxxij. Deiecisti eos dũ eleuarentur.
Diuitie eñi nõ liberãt a morte:ſ; iuſticia. Jđo
Aug⁹.de vbis dñi Quid prodeſt archa diui
tijs plena cũ inanis ſit ↄſciencia. L Ter
cius ventus pcedit ab occidẽte:⁊ eſt tẽptatio
carnis q̃ tendit ad occaſuȝ. pſ.xliij. Propter
te mortificamur tota die. Hic vent⁹ flat ↄtra
ſpũm.ad Gal.v. Caro concupiſcit aduerſus
ſpiritũ. Contra hũc ventũ debes vertere dam
natiõis palliũ.de quo Aug⁹. Parua eſt ↄcu/
bitus hora p qua pditur vita eterna. Jđ apo
ſtolus Roma.viij. Debitores ſum⁹ nõ carni
vt ſm carnẽ viuam⁹. Si eñi ſm carnẽ vixeri/
tis moriemini. Et ſeq̃tur illud Gre. Momẽ
taneũ eſt qđ delectat ⁊c. Quart⁹ vent⁹ venit a
pte ſeptentrionali.⁊ eſt q̃rta tẽptatio q̃ pcedit
a diabolo.de qua.i. Pe.v. Vigilate q: aduer/
ſari⁹ veſter diabolus ⁊c.hec ẽ cõmũis. Unde
Innocẽ. Nemo in hac pegrinatiõe põt viue
re ſine tẽptatione que pcedit a diabolo.nã ſi tẽ
ptatus eſt ſaluator:ampli⁹ petõr. Hi ſunt q̃t
tuor venti q̃ nos impugnãt in mari hui⁹ mũ
di.ppterea ſtare debem⁹ circa ſtagnuȝ.i.hunc
mundũ:ita q ſepati ſimuſ ab h mũdo animo
licet nõ loco.iuxta illud.i. Cor.vij. Qui vtũ
tur h mũdo tanq̃ȝ nõ vtant. M Nã ſta
gnũ hui⁹ mõdi mĺta mala infert homini. Pri
mo turbat Joh.xvi. In mũdo preſſuraȝ ha/
bebitis:in me aũt pacẽ. Nã libẽter debet hõ fu
gere locũ in q̃ turbat ⁊ īfirmat. Aug. O ama/
tores mõdi:nõ eſt requies vbi q̃ritis eã.beataȝ
vitã q̃ritis in regiõe mortis:quõ ibi eſt beata
vita vbi nec vita. Criſoſto. Miſer eſt mũduſ
miſerrimi q̃ ſequũtur eũ. Scđo ardet igne cõ
cupiſcentie.quis maneret in domo ardenti.i.
Joh.v. Totus mõs in maligno poſit⁹ eſt.i.ĩ
malo igne. Joel.i. Ignis comedit ſpecioſa de/
ſerti. Tercio fedat. Criſ. Si te delectat mun/
dus ſemp es ĩmũdus. Sȝ ĩmũdi deo diſpli/
cent:⁊ ſic amatores mõdi. Jaco.iiij. Quicũq̃ȝ
ergo voluerit amic⁹ eſſe ſecli hui⁹:inimic⁹ dei
ↄſtituitur. Ecci.xiij.q̃ tetigerit picẽ inq̃nabit

ab ea. Quarto decipit fallaciter. Aug. O mũ
de immũde quãtos decepiſti:q̃ȝ mĺtos ſeduxi
ſti.mũdus facit vt tabernari⁹ q̃ potatoribus
dat de carnib⁊ ſalſis vt ad potandũ attrahat.
ſ; poſtea care vendat. Ecci.xx. Exigua dabit
⁊ multa improperabit. Apoca.xviij. Quantũ
glorificauit ſe ⁊ in delicijs ⁊c. Jđ amare mun
dũ eſt amare proditorẽ ſuũ. Aug. Ama ſecu
lũ ⁊ abſorbebit te.amatores ſuoſ vorare nouit
nõ portare.i. Joh.ij. Nolite diligere mõm ⁊c.
Sequit. Quia mõs trãſit ⁊ ↄcupiſcẽtia eius
Criſ.ſup Matth. Sicut difficile eſt arborẽ
iuxta viã poſitã vſq̃ȝ ad maturitatẽ fruct⁹ ſer
uare.ſic virũ fidelẽ in actib⁊ mõi viuentẽ vſq̃ȝ
ſeruare imaculatã.recede ergo a viã ⁊ plantar/
re in loco ſecreto.vt nec mõs habeat aliqđ te
cũ cõmune:nec tu cũ mõdo N Tunc ſub
dit.vidit duas naues ſtantes ſc; ſynagogã ⁊
eccliam.piſcatores autẽ deſcenderant ⁊ laua
bant rhetia ſc; pdicatiõis a rebus ↄquiſitus
tpaliũ ab inani glĩa:⁊ a fallaci adulatione.ex
emplo apli.i. Theſ.ij. Neq̃ȝ eñi aliqñ fuim⁹
in ſermone adulatiõis ſicut ſcitis.neq̃ȝ in occa
ſione auaricie.de⁹ teſtis eſt nec q̃rentes ab ho
minib⁊ gloriã. Aſcendens aũt in vnã nauim
que erat ſymonis. Nicolaus de lyra. vt popu
li applauſum declinaret:⁊ populũ ſedentẽ in
litore cõuenientius doceret:rogauit eũ. Ecce
humilitas.q̃ potuit precipe rogauit. Theo/
philus. In hoc dedit formã platis vt magis
moneãt q̃ȝ pcipiant.magis elegãt aman q̃ti/
meri.reducere a terra puſillũ:et ſic prelati ſibi
cõmiſſos ad gubernandũ ab amore terreno
debent abſtrahere.ſed qñ per ſe ſedent in terra
q̃uo alios poſſunt reducere a terra. Et ſedens
de nauicula docebat turbas. Criſ. Aliqñ ſtã/
do.aliqñ ſedendo docebat pplm.et h mouet
diſcretionẽ doctrine.ſeſſio ſignificat hũilitatẽ
ſ; ſtatio ſignificat zelum iuſticie:⁊ ſic pdicato
res aliqñ hũiliter ⁊ pie debẽt pplo annũciare
celeſtia regna:pmittẽdo bonis eterna gaudia
aliqñ debet ſe erigere p zelũ iuſticie ↄtra vicia
petõꝝ ⁊ rebelliones minãdo illis eternũ ſup/
pliciũ:dicendo Job.xx. Si aſcẽderit vſq̃ȝ ad
celũ ſupbia ei⁹ et caput ei⁹ nubes tetigerit q̃ſi
ſterquiliniũ in fine pdet.⁊ q̃ viderãt dicent
vbi eſt. O Dixit ſcđo tangit chriſti mira
culoſa opatio di.vt aũt ceſſauit loq̃ dixit ad
ſymonẽ.duc in altũ ⁊ laxate rhetia vrã i captu
rã piſciũ. Sũt nãq̃ȝ duplices piſcatores.ſ.dã
natiõis ⁊ ſaluatiõis.pm⁹ eſt diabolus.ſcđus
pdicator verus.vn⁹ ad coq̃nã dãnatiõis.ali⁹
ad mẽſaȝ ſaluatiõis. Prim⁹ expandit rhetia

ſua.pſ.cxl. Cadent in rethiaculo ei⁹ peccõres.
Nota diaboli rethe eſt ſeptuplex. Primũ eſt
rethe leuitatis. ſcõm pluralitatis. terciũ eſt dei be
nignitatis. q̃rtũ exemplaritat. q̃ntũ iuuentu
tis. ſextũ neceſſitatis. ſ. rõne pdeſtinatiõis vel
pſcientie. Primũ rethe leuitatis eſt ꝙ diabo/
lus ſuggerit homĩ nõ eſſe tam durũ ſicut pdi
catores pdicant. Vñ dicũt vulgato ſermone.
Diabolus nõ tã horridus eſt quẽadmodũ de
pingit: qđ eſt falſuz. vñ Gre. Eſt eñi horrida
viſio demonũ. ⁊ ſi dãnati nullã aliã penã ſen/
tirent maxia eſſet pena. ⁊ ſic ſicut ſancti ineffa/
bile hñt gaudiũ videre deũ: ſic ecõuerſo dãna
ti videre diabolũ. Itẽ dicũt. infern⁹ nõ eſt ita
calidus ſicut dicit. ↄtra h̃ euangeliũ Matt.
xv. Ite in ignẽ eternũ. Iſa.xxxi. Quis pote/
rit habitare de vobis cũ igne deuorãte. aut q̃s
habitabit ex vobis cũ ardoribꝫ ſempiternis.
Item dicũt. Non eſt ita difficile ſaluari ſicut
allegant pdicatores. Contra h̃ Mat.vij. Ar
ta eſt via q̃ ducit ad vitã. ⁊ i. Pe.iiij. Iuſtus
vix ſaluabit: ⁊ ſolũ ſaluant iuſti. pſ.cxvij. hec
porta dñi iuſti intrabũt in eam. ⁊ ſi chriſt⁹ di
xit arta. quis audet oppoſitũ pdicare. ⁊ ſi quiſ
oppoſitũ pdicaret non eſſet pdicator ſed dece/
ptor. Unde Bern. ſup Can. Chriſt⁹ qui nõ
fallit elegit qđ carni moleſtius eſt. illud g̃ ma
gis eſt eligendũ. Quiſq̃s aliud docet ⁊ ſuadz
ab illo tanq̃ꝫ a ſeductore cauendũ eſt. Scõm
rethe pluralitatis eſt ꝙ diabolus ſuggerit. q̇c
quid feciſti alij plura fecerũt ⁊ ſperant ſaluari.
Item multi faciũt hoc qđ tu inuitus faceres
ſicut ille ſacerdos vł monachus. rñdetur illa
excuſatio nulla eſt. q: habet Lu.xij. Seruus
qui ↄgnouit voluntatẽ dñi ⁊c. Ex quo ſequi
tur q̃ ſciunt ⁊ intelligũt mala grauius peccãt et
grauius punient. Hiero. Multitudo ſociorũ
nõ ſinit crimen impunitũ. ij.q.i. multi. Non
minus ardebunt qui cũ mltis ardebũt. ſed ecõ
uerſo reſpice exemplũ bonoꝝ. Ambro. San/
ctorũ vita eſt nobis viuendi norma. P
Terciũ rethe diaboli eſt dei benignitatis. ⁊ eſt
ꝙ diabolus ſuggerit. deus multotiens miſeri
corditer tecũ egit. ibi liberauit te ab illo malo.
ibi cuſtodiuit. illa bona dedit. Rñdetur. h̃ to/
tum fecit tibi vt ad deũ cõuerteres ⁊ fructũ bo
norũ operũ faceres. Sed q: ſterilis es cõſide
ra parabolã Luce.xiij. de ficulnea vbi inter ce
tera dicit dñs. Ecce anni tres ſunt ex quo ve/
nio querens fructũ in ficulnea hac et non in/
uenio. ſuccide ergo illã. vt quid etiã terraz oc
cupat Matth.vij. Arbor que nõ facit fructũ
⁊c. Chriſ. Quãto maiora beneficia tanto pl⁹
maiora iudicia. Sicut eñi lignũ aridũ vn/
ctum cũ pinguedine feruentius ardet. ſic ho/
mo cui multa beneficia exhibent et ſemper in/
gratus ⁊ ſterilis inuenit magis ardebit. ideir
co cogita illud Luce.xij. cui multũ datuz eſt
⁊c. Grego. Si creſcunt dona creſcũt et ratio
nes donorũ. Quartũ rethe exemplaritatis eſt:
ꝙ diabolus ſuggerit. Magdalena peccauit.
Petrus negauit. Paulus pſecutor fuit. et hi
omẽs magni ſunt in celo. Reſpondet. hi non
ſunt poſiti in exemplũ peccandi. ſed penitẽdi.
Bern. Maledictus qui peccat i ſpe Prouer
bio.x. ſpes impiorũ peribit. nã boni homines
ſperãt in deũ ⁊ hũc timent. Aug⁹. ſine meritis
nõ eſt ſpes ſed pſumptio. pſ.xxxvi. Spera in
dño ⁊ fac boni. Bern. Corrige culpã ⁊ indul/
gentiã ſpera. nõ eſt culpa que nõ habet veniã.
Q Quintũ rethe iuuentutis eſt ꝙ dia/
bolus ſuggerit. iuuenis es ⁊ adhuc habes tps
ſufficiens ad penitendum. Rñdetur. iuuenis
moritur: morit ⁊ ſenex. ignoras ſi ad ſenilem
etatẽ peruenias. Bern. q̇d in rebꝫ hũanis ẽ cer/
tius morte. Gre. Qui penitẽti veniã ſpopon
dit diẽ craſtinũ nõ pmiſit. Idem ſup Ezech.
Conditor nr̃ diẽ mortis incognitũ eſſe volu/
it: vt dũ ignorat ſemp proxim⁹ eſſe credatur.
⁊ tanto q̃s feruẽtior dz eſſe in opatiõe: quãto
incertior de vocatiõe. vñ Lu.xij. Eſtote para/
ti. q: qua hora ⁊c. ⁊ nõ remittas te ſup pñiam
tuã. Amb. Facili⁹ inueni q̃ ſeruauit innocen/
tiã q̃ꝫ qui egerit verã pñiaz. Sextũ rhete ne/
ceſſitatis eſt ꝙ diabolus ſuggerit. ſi debeo ſal/
uari: ſaluabor. ſi dãnari dãnabor. Rñdet Au/
g⁹. qui te creauit ſine te ⁊c. pciſe ac ſi diceret. ci/
ſtam nõ claudo. ſi debeo furare ſeruabo. San/
ctus Tho. pte.i.q.xxiij. pdeſtinatio nõ ponit
neceſſitatẽ bene opandi in ſaluandiſ. ſicut nec
pſcientia male agendi in dãnatis. vt ptz. xxiij
q.iiij. nabuchodonoſor. vbi dicit Aug. Itez
vaſis ire nunq̃ꝫ deus redderet interitũ ſi non
ſpontaneũ inueniret hõ hr̃e pctm̃. ergo nõ ne
ceſſitas: ſz volũtas opat. Bern. Volũtas ho
minis eſt origo vicij ⁊ virtutis. i. Theſſa.iiij.
Non vocauit nos deus ad immũdiciã ſed in
ſanctificationez. ſtudeat ergo vnuſquiſq̃ꝫ vas
ſuũ poſſidere in ſanctificatione. Exemplũ de
luduico lanthgrauio thuringie infirmante
qui hoc tenuit. Rñdit medic⁹. ſi debetis mori
moriemini. Rñdit. ſi non occurretis moriar.
at ille rñdit. ſi hoc credatis de pſenti vita. cur
nõ de futura. R Itẽ alius eſt piſcator. ſ.
pdicator. Hiere.xvi. Ecce ego mittam piſca/
tores multos dicit domin⁹ ⁊ piſcabunt eos.

Sed heu pñt ↄqueri illud euãge. pceptor p
totã noctẽ laborãtes nihil cepim⁹. Nota q̃ pi
ſcatores nõ capiũt piſces .i. hoies Abachuc.i.
Facies hoies q̃ſi piſces maris. cauſa aliq̃ñ eſt
ex pte piſcatoꝝ. Prio q̃ñ piſcant in tpe nõ de
bito: vt in nocte ignorãtie nõ hñtes lumen ſa
cre ſcripture .i. Thi.i. Volentes eſſe legis do/
ctores. nõ intelligẽtes neqꝫ q̃ loquũtur neqꝫ de
quibꝫ affirmãt. Criſ. Opoꝛtet pus ſapientez
eſſe: ⁊ tũc alios ad lumen ſapie adducere. Ad
ſic in nocte .i. in pc̃o moꝛtali. ⁊ tales nihil ca/
piunt: q2 nullũ meritũ vite ſibi acq̃rũt Joh.
ix. veniet nox q̃ñ nemo põt opari. Scd̃o q̃ñ
piſcant in loco nõ pfundo ſed in arena .i. acq̃
ſitione terrenoꝝ. Eccl'ſ. v. Qui amat diuitias
fructũ nõ capiet ex eis. Aliqui piſcant in ſup/
mo .i. in aere. Iſa. lix. Telas aranee texuerunt
Illi capiũt muſcas .i. vanã gl'iam q̃ cito euo/
lant. mentẽ fedant Aliqui in alto ſcꝫ pp̃ter re
gnũ dei. Daniel'. xij. Qui ad iuſticiaz erudiũt
⁊c. Tercio q̃ñ piſcant cũ inſtrumẽto non con
gruo. vt cũ rhetibꝫ cõfractis. Illi rhetia fran/
gunt q̃ v̄bo p̃dicant et male viuẽdo lacerant.
Grego. vt ſeruet veritas p̃dicandi neceſſe ẽvt
ſeruet vita bene viuendi. cuius vita deſpicitur
reſtat vt ei⁹ p̃dicatio ↄtemnat. ¶ No/
ta piſces nõ capiunt. Primo q2 nimis aſtuti
ſcd̃o nimis magni. tercio nimis lubrici. quar
to q2 nimis parui. Item ſicut quidã piſces ex
aſtucia euadũt. ſic hoies ex aſtucia ſe excuſan
tes: vt ſupbi ⁊c. Job. v. Apphendit ſapientes
in aſtucia eoꝝ. licet tales in vita nõ pmittant
ſe cape. in moꝛte tñ capient a diabolo Mat. v
Eſto ↄſentiẽs ⁊c. Scd̃o nimis magni piſces
rumpũt rethia .i. excedũt p̃cepta .i. Coꝛ. i. Vi
dete vocationẽ vr̃am fratres: q2 nõ mlt̃i ſapiẽ
tes ſm̃ carnẽ: nõ mlt̃i potentes: nõ mlt̃i nobi/
les ⁊c. Tercio q̃ñ nimis ſũt lubrici vt anguil
le. et ſic pc̃tores peccãtes ex ↄſuetudine. Tre/
no. iiij. Lubricauerunt veſtigia nr̃a in itinere
plateaꝝ nr̃arũ: appꝛopiq̃uit finis nr̃. Nam ſi
cut in via lubꝛica hõ mouet de pte in partem.
ſic in ↄſuetudine vicioꝝ hõ cadit de pc̃o i pec
catũ. De talibꝫ dicit Gre. Difficile ſurgũt q̃s
moles male cõſuetudinis pmit. De q̃ Hiere.
xiij. Si mutare pt ethiops pellẽ ſuã: aut par/
dus varietates ſuas: ⁊ vos poteritis bñfacere
cũ didiceritis maluz. Quarto q̃ñ ſunt nimis
parui piſces. tũc pꝛoſiliũt rethe: et ſic puſilla/
nimes et timidi. De quibꝫ dr̃ Job. vi. Qui ti
ment pꝛuinã irruet ſup eos nix .i. qui timebũt
penã paruã magnã ſuſtinebunt. nã tal' timoꝛ
pigrũ deijcit. Vñ Eccl'ſ. xi. Qui obſeruat vẽ

tum nõ ſeminat: id eſt q̃ puſillanimis eſt ai
mo nõ agit opera bona ⁊c.

De eadẽ dñica. Sermo. CXIII.

Vidit duas na
ues Lu. v. ¶ Per duas na
ues duplex vita deſignat. actiua
videlicet ⁊ ↄtẽplatiua. In quibꝫ nauibꝫ opoꝛ
tet electos de hac habitatiõe terrena nauigare
ad poꝛtũ ſalutis. He due naues figurate ſunt
in veteri lege in lya ⁊ rachel. poſt legẽ in mar/
tha ⁊ magdalena. nã ſicut hõ cõponit ex dua
bus natur' ſeu materijs ſeu ſubſtãtijs ſcꝫ coꝛ
poꝛali ⁊ ſpũali .i. coꝛpe ⁊ aia. Sic hõ ratione
coꝛpis tenet obſequiũ deo vite actiue ſic ſpi
ritus tenet obſequiũ deo vite cõtemplatiue. De
p̃mo ſcꝫ de vita actiua q̃d ſit. videt ſm̃ Aug.
eſt coꝛpis obſequiũ pp̃ter deũ coꝛpalibꝫ coꝛ
poꝛalia exhibitũ. vt eſt eſurienti cibare ⁊ c
bus cibans ⁊ cibatꝫ ſunt coꝛpalia. Alia def
diffinitio ſm̃ Bedã in ome. ſuper Joh. Acti
ua vita eſt exterioꝛẽ hoiem iuſticie laboꝛibꝫ in
ſiſtere ⁊ ſeipm̃ imaculatũ ab h̃ ſeculo ↄtinere
⁊ mentẽ manũ: linguã ceteraqꝫ mẽbꝛa coꝛpo
ris ab oĩ inquinamẽto culpe ↄtinere ac diui
nis ſe ſubiugare ſeruitijs. deinde p̃ximis ıu
ta vires ſuccurrere: eſurienti cibũ: ſitienti potũ
nudo veſtẽ: ⁊ ſic de alijs p̃bere. de h̃ etiã Aug.
actiua vita eſt panez eſurienti tribuere. ¶
Ideo ſciendũ qui vult nauigare in naui ne
ſubmergat: opoꝛtet eũ reſpicere circũſtantias.
ſic qui meritoꝛie vult ducere vitã actiuã p̃o
debet reſpicere q̃ nauis nõ ſit nimis grauis.
⁊ ſic actiuus dꝫ reſpicere q̃ non habeat graue
pctm̃ .ſ. moꝛtale. Eccl'ſ. ix. Qui in vno peca/
uerit mlt̃a bona pdet .i. Coꝛ. v. Modicũ fer
mentũ totã maſſaz coꝛrũpit. iõ Greg. Nulla
bona a deo acceptant: q̃ ante oclos ei⁹ maloꝝ
admixtione maculant. Nã licet hõ mlt̃a bñfaciat
tñ nõ eſt deo acceptũ niſi hõ ſit acceptus deo.
Grego. Nõ placuit abel ex muneribꝫ ſz mun⁹
ex abel. Idẽ. quid pdeſt ſua dare ⁊ ſeipm̃ di
abolo. nã nihil poterit fore deo grati qꝛdiu in/
gratus eſt p pctm̃ moꝛtale. Jaco. ij. Quicũ
qꝫ totã legẽ ſeruauerit. offendat aũt in vno fa/
ctus eſt oĩm reus. Et iõ grauia ⁊ magna pec/
cata dicunt moꝛtalia tripli ꝺ cauſa. Primo
q2 moꝛtificãt oĩa bona Ezech. xviij. Si auer/
terit ſe iuſtus a iuſticia ſua ⁊ fecerit iniq̃tatẽ
⁊c. ⁊ ſeq̃tur. Omes iuſticie ei⁹ q̃s fecerat nõ
recoꝛdabunt .i. nõ erũt in mẽoꝛia dei. Aggei.
gei.i. Seminaſtis multũ ⁊ intuliſtis parũ. ⁊

qui mercedes ꝯgregauit miſit eas in ſacculū
ptuſum. Scḋo dicitur mortale. q2 trahit ad
mortē eternā. Roma. vi. ſtipendia pctī mors
Tercio q2 aufert homini deum q̇ eſt vita anie
Aug. Uita anie deꝰ qui recedit ab eo: mortu/
us eſt. talis eſt q̇ mortaliter peccat. Iſa. i. Fili/
os enutriui ⁊ exaltaui. ipi aūt ſpreuerunt me.
Oſee. ix. Ue eis cum receſſero ab eis. X
Scḋo dicit̄ hr̄e remū. hoc eſt rectā intentio/
nē. Grego. xxviij. moral̄. Intentio preſtituet
fundamentū opi nr̄o. nā ſicut fabrica innititur
colūnis. colūne baſibꝫ fulciunt̄. ita vita nr̄a
ꝟtutibꝫ. ꝟtutes in intima intentiōe ꝯſiſtunt.
Ideo Gre. ibidē. Uigilanti cura intentio eſt
penſanda. Qui rectā intentionē in ope nō te/
net totū opus amittet. Mgr̄ ſniaꝝ li. ij. di. xl.
Actus ſimpliciter mali dici debēt q̇ peruerſam
hn̄t cauſaꝫ ⁊ intentionē. Que aūt dꝫ eſſe intē/
tio docet Bern. In oī actione actiue vite dei
gliam: primi vtilitatē: nr̄e ꝯſcie immunitateꝫ
pncipaliter intendamꝰ. i. Cor. x. Siue ḡ mā
ducatis ſiue bibitis vl̄ aliud q̇d facitis. oīa
i gliam dei facite. Bern̄. Fidelis eſt famulus
q̇ nō ſuā ſed dn̄i q̇rit gliam. deinde ſui ſalutē.
Bern̄. Nemo tibi germanior vnico mr̄is tue
Alexāder papa. xv. q. vi. Si ſacerdotibꝫ. vbi
dicit̄. nec tantū attendēda ſunt q̇ fiant q̇ntuꝫ
quo aīo fiant. Gre. Cor ⁊ nō ſubam penſat
dꝰ. Iō pmo cor deo eſt dādū. puer. xxiij. Pre
be fili mi cor tuuꝫ mihi. ac ſi diceret. q̇buſcūqꝫ
exercitijs mēbra corpis foris occupaſ. volo vt
intus cor cū ſuis affectiōibꝫ mihi vacet. Ecci.
xxij. Precurre prior in domū tuā ⁊ illic auo/
care ⁊ illic lude ⁊ age ibi ꝯceptiōes tuas. Ex il
lo habes ꝙ cor nō eſt totū dandū actiōibꝫ ex/
terioribꝫ: ſꝫ interiores affectiōes debent deo ſer
uari. Bern̄. Fidelis aīa p̄ oculis habeat non
tm̄ q̇d agit. ſꝫ ppter q̇d agit: ⁊ quo agendo ni
titur. Un̄ multū improperat dn̄s his q̇ ſeni/
nis dant opibꝰ exterioribꝫ. Hiere. xlix. Tur/
bati ſunt in mari p̄ ſollicitudine quieſcere nō
potuit. Bern̄. Nō ea die debet eſtimare celice
homo ſe vixiſſe. in qua nihil meditando reco
lit celeſtē egiſſe. Iō Bern̄. Precoibꝫ ⁊ aīi om/
nia q̇ deo debent̄ ſunt agenda. Y Tercio
reqritur vt anchorā iaciat. vicꝫ ſpei pmij i fu/
turo. vt hic nihil remūerationis q̇rat. Hebre.
vi. Fortiſſimū ſolatiū habeamꝰ q̇ ꝯfugimꝰ ad
tenendā ppoſitā ſpem. quā ſicut anchorā ha
bemꝰ anie tutā ⁊ firmā. Ro. v. Spes nō con/
fundit. Bern. Quantū fiducie pedē poſueris
in dn̄m deū tuū. intantū obtinebis. iō actiuꝰ
debet totū reſuare in futurā ꝯſolatōnē. ⁊ ſic fe

cerūt antiqui q̇ ducant̄ in exemplūꝫ. Primo
abraam de victoria hoſtiū Gen̄. xiiij. Cū rex
ſodomoꝝ vellet abrae dare predā. iurauit ab/
raaꝫ ꝙ a filo ſubtegminis vſqꝫ ad corrigiā ca/
lige nō acciperet. ſic p abraam q̇ hoſtes occidit
predā reduxit: ⁊ de ea nihil capere voluit. intelli
gunt̄ qui iuſticiā faciūt inter virū ⁊ virū. ⁊ illi
nō debent accipere munera parua vl̄ magna. xi.
q. iij. Nō licꝫ. ⁊ eſt Aug. ad macedoniū. Nō
licet iudici vendere iuſtū iudicium. ⁊ ſi liceat
aduocato vendere iuſtū patrociniū: ⁊ iuriſcō
ſulto rectū ꝯſiliū. Sed heu econuerſo accipiūt
munera ⁊ puertūt iudiciū. i. Reg. viij. Decli/
nauerūt poſt auariciā. acceperūtqꝫ munera et
peruerterūt iudiciū. Prouer. xvij. Munera de
ſinu impiꝰ accipit vt puertat ſemitas iudicij.
Iſido. ꝯquerit̄ ⁊ ponit̄ in cañ. xi. q. iij. pauper.
Paup dū nō habet q̇d offerat in iudicio: non
ſolū audire ꝯtemnit̄: ſed etiā ꝯtra veritatē op
primit̄. de talibꝫ dicit̄ Iſa. v. Ue q̇ iuſtificatis
impiū p muneribꝫ. Un̄ Grego. ⁊ habet̄ in ca
no. xi. q. iij. qui recte. Qui recte iudicat ⁊ pmi
um remunerātiōis expectat. fraudē in deuꝫ p
petrat. q2 iuſticiā quā gratis impartiri debuit
acceptiōe pecunie vendidit. ⁊ ſequit̄ ibidem.
Un̄ ⁊ p iuſto dicit̄. Qui excutit manus ſuas
ab om̄i munere. iſte in excelſis habitat. Talis
fuit moyſes Nume. xvi. q̇ ait ad dn̄m. tu ſcis
ꝙ nec aſellū quidē vnqꝫ acceperim ab eis. Ta
lis fuit ſamuel. i. Reg. xij. q̇ ait. Itaqꝫ ꝯuerſa/
tus coraꝫ vobis ab adoleſcentia mea vſqꝫ ad
hanc diē. ecce preſto ſum. Loq̇mini de me co/
rā dn̄o ⁊ corā chriſto eiꝰ vtrū bouē cuiuſqꝫ tu/
lerim aut aſinū. ſi quenqꝫ calūniatꝰ ſum. ſi op
preſſi aliquē. ſi de manu cuiuſqꝫ munꝰ accepi
⁊ ꝯtemnaꝫ illud hodie reſtituāqꝫ vobis. ⁊ ſic
om̄is actiuus. iō Ioh. in canonica. ij. Uidete
voſmetipos ne pdatis q̄ opati eſtis. ſꝫ vt mer
cedē plenā accipiatis. Iō Aug. Si q̇s aliq̇d
opatur vt terrenū cōmoduꝫ adipiſcat̄ nō erit
cor mundū q̇d in terra voluitat̄. Z Se/
cunda nauis eſt vita ꝯtemplatiua. illa tota a
terrenis deſiderijs debet eſſe abſoluta. circa deū
ſolū ⁊ celeſtia actitet̄. de qua dicit̄. duc in altū
id eſt longe a terra in pfundū interioris hoīs
vbi ppīe ꝯtemplatio exercet̄. Dicit enī Gre.
Uita ꝯtemplatiua dꝫ ab oī actiōe exteriori q̇
eſcere. ⁊ ſoli ꝯditoris deſiderio inherere. Nota
iſta nauis vite ꝯtemplatiue multiplici vehit̄
adminiculo. Primo ventoꝝ trāquillitate in
aq̇s. i. grā ſpūſſancti. Pſ. cxlvij. Flabit ſpūs
eiꝰ ⁊ fluent aque. Aug. Sicut oculus corpis
ſanꝰ nō cernit niſi luce adiutus. ſic homo ſine

gr͡a. Gre.xxi.mo. Per diuinã grã͞z mens ſub
leuať: et fixa in ſublimibꝫ ſublimia ꝯtēplať. i.
Cor.xv. Nõ ego ſed gr͡a dei mecum Job.xij.
Si deſtruxerit nẽo eſt ꝙ edificet. Aug⁹. Nẽo
ꝑ ſe viribꝫ ſuis implet niſi de⁹ adiuuet Scd̃o
vehiť remi agilitate. Aug. Quiſq̃s de h̄ mari
ad portũ ſalutiſ nauigare deſiderat: manuſ ad
opa applicet. Nã ſicut nẽo mare niſi ꝯtinuis
fatigatiõibꝫ ꝛ remigationibꝫ ꝓcelloſis vndis
obſtãtibꝫ trãſuadare poterit. Sic nemo de h̄
ſecl'o nequã niſi remis ꝯtinui laboris ad por/
tũ tranſeat laboris. Jõ Bern̄. Ualde piculo/
ſum iter eoꝝ ꝙ h̄ mare magnũ tranſire volunt
ſine laboꝛe cũ m'ltos pire videmus: ſꝫ paucos
trãſuadare: qꝛ ḡ neceſſe eſt in h̄ mari vite cõtē
platiue ꝑus laboꝛaſſe in vita actiua: iõ ab acti
one debem⁹ incipe. Hugo. Qui ad ꝯtēplatio
nis dulcedinẽ venire deſiderat: ꝑus nccẽ ē vt
ſe in actiõe exerceat. Bern̄. ꝑus lya: poſtea ra/
chel ſupponiť A Jõ nota ſex ſunt ꝙ ꝑpa
rant hoiem ad diuinoꝝ ꝯtēplatiõnē. Primũ ē
vite actiue fidel' exercitatio. nõ eni dign⁹ ē vi/
dere ſtati faciē dei pctõꝛ: poſtq̃ꝫ eſt ꝑ pñiãꝫ re/
cõciliat⁹: ſꝫ aliq̃ntulũ v̇tutibꝫ ſe exercebit. Fi
gurať. ij. Reg.xiiij. Poſtq̃ꝫ abſalon recõcilia/
bať patri ſuo dauid: nõ ſtati venit ad regeꝫ: ſꝫ
duobꝫ annis mãſit in hi'l'm. Gre. Qui cõtē/
plationis arcē deſiderãt ꝑus ſe in cãpo boni o/
peris ꝑ exercitũ ꝓbēt vt ſciant ſollicite. ſi nul
la mala ꝓximis erogãt: ſi oia erogata a proxi/
mis eq̃l'r poꝛtãt. Scd̃m eſt cordis purificatõ
Leui.xvi. Aaron nõ intrauit in ſctã ſctõꝝ: ni
ſi ꝑus lot⁹ Mat.v. Beati mũdo corde Eccl's.
ix. Omi tpe ſint veſtimēta tua cãdida. Jſid.
de ſum.bo. Ocul⁹ alta ꝯſpicere nõ poterit quē
puluis claudit. Terciũ eſt mētis pacificatio.
ij. Coꝛ.iij. Ubi ſpũs dñi ibi libertas: ſcꝫ a cu
ris terrenoꝝ. Gre.in mo. Tũc ſpũs libere di/
mittiť: qñ calcať terrenis deſiderijs ab appeti
tu tpaliũ mens exonerať B Quartũ ſo/
litudo loci Oſe.ij. Ducã eã in ſolitudinē ꝛ lo
q̄r ad coꝛ ei⁹. vñ legiť de iacob Gen̄.xxxij. qui
cũ in chanaan de meſopotamia redire vellet ꝑ
mittens familiã ſolus remanſit. Et ecce vir. i.
angl's luctabať cuꝫ eo vſqꝫ mane: vbi dixit ſe
vidiſſe dñm facie ad faciē. Sil'r moyſi appa/
ruit in deſerto cũ minaſſet gregeꝫ ad interioꝛa
deſerti Exo.iij. Appuit dñs in flãma ignis d̄
medio rubi. Et ezechieli circa fluuiũ chobar
dictũ eſt Ezech.iij. Surgēs egredere ĩ cãpũ
ꝛ ibi loq̄r tecũ: ꝛ poſt paucũ dictũ eſt ei. ingre
dere ꝛ includere in medio dom⁹. Sil'r Exo.
xvi. Pplm iſrl' pane celeſti pauit in deſerto. ꝙ

ſtatim defecit poſtq̃ꝫ mãducauerunt de fruct
bus terre. Sil'r gl'oſa v̇go maria inuēta eſt in
cõclaui cũ ab angl'o denũciaref ꝯceptio diũe
generatio dei ꝛ hois creatoꝛiſ. iõ Bern̄. O aĩa
mea eſto ſola vt illi ſoli placere poſſis quē ſo
lũ ex omibꝫ elegiſti. Hugo li.iiij. de arca noe.
Scrutemur ſcripturas vix aut nũq̃ deuꝫ in
multitudine locutũ inuenim⁹. Quintũ cõ
ſolationũ carnaliũ abdicatio: vt dicamus cũ
pš.lxxvi. Renuit ꝯſolari aĩa mea. memoꝛ fui
dei ꝛ delectat⁹ ſum. Bern̄. Renuit aĩa tua a/
lijs ꝯſolari ſi vis in dei ꝯſolatiõe delectari. De
utero.viij. Afflixit te penuria ꝛ dedit tibi cibũ
mãna ꝛc. Uñ ſtephan⁹ in tribulatiõibꝫ poſi/
tus ab omi ꝯſolatiõe hũana alien⁹: inter lapi
dantiũ man⁹ vidit gl'iam dei. Johes īexiliuꝫ
relegat⁹ ſcripſit apocalipſim Bern̄. Delicata
eſt diuina ꝯſolatio: nõ dať admittētibꝫ alienã.
Jõ Bern̄. loquiť de talibꝫ. Cũ incepis triſti
cia implebit coꝛ tuũ. ſi ꝑſeuerauer' vſq; in finē
dico ꝙ triſticia tua verteť ĩ gaudiũ Gre. Pꝑ
triſticia excurēte caligo detergiť. ꝛ ſic reſplēden
te in circũſcripto lumie mens illuſtrať. Sex
tũ eſt mētis eleuatio Num.xiij. Aſcēdite ad
meridianã plagã. Cũqꝫ veneritis ad montes
ꝯſiderate terrã q̃lis ſit ꝛc. Spũal'r Sic terrã
gl'ie cũ exploꝛatoꝛibꝫ moyſi exploꝛare debem⁹
Rich.li.i. de arca myſtica. De q̃nto aĩa ab in
fimiſ fit abſtracta: ꝺ tãto ſepa purioꝛ ad ſub
limia ſublimioꝛ. Nã hr̄ Mat.xvij. diſcipuli
cũ aſcēdiſſent in montē trãſfiguratꝰ eſt ãn eos.
Et licet h̄ conatu facere nõ poſſum⁹: tñ inte
ioꝛ nr̄ hõ pondere pctõꝝ exonerať: ꝛ hũ car
naliũ voluptatũ exuccat⁹ facillime gr͡a medi
ãt⁹ ſubleuať. qđ ꝓmittiť ꝑ Jſa.lviij. Sub
lã te ſup altitudinē terre ꝛ cibabo te hereditate
pris tui L Nota q̃ttuoꝛ ſunt ſpēs ꝯtem
platiõis q̃s apl's innuit Ephe.iij. Flecto ge/
nua mea ad deuꝫ prēm dñi nr̄i ieſu xp̄i. vt
poſſitis cõphendere cũ oibꝫ ſctis: q̃ ſit latitu/
do ꝛ longitudo ꝛ ſublimitas ꝛ ꝓfunditas. notã
ter dicit cõphendere nõ ꝯgnoſcere: q̄ nõ i co/
gnitiõe ſꝫ in cõphenſiõe ꝯſiſtit ꝯtēplatio. m'l/
ti multa ſciũt ſꝫ nõ cõphendũt Bern̄. Nõ ve
ſtra diſputatio cõphēdit ſꝫ ſctitas. ſi tñ cõpre
hēdi poſſit qđ incõphenſibile ē. attñ ſi cõphē
di nõ poſſet apl's non dixiſſet. vt cõphendere
poſſit' cũ oibꝫ ſctis: ſcti ḡ cõphendũt. Quere
res ḡ ſi ſctũs es cõphendiſti ꝛ noſti. ſi nõ: nõ
es. Nota ſctm̄ facit affectio ſctã ꝛ ipa gemina
affectio. ſ. timoꝛ dñi ſctũs ꝛ amoꝛ. his aĩa ve/
lut duobꝫ brachijs cõphendit ꝛ amplectitur
ſtringit ꝛ tenet. ꝛ ait illud Cañ.iij. Tenui eũ

nec dimittā. Prima ſpecies ↄtēplatiōis ē lō/
gitudo dei eternitatꝭ. q̄ tam longa eſt ꝙ nec hȝ
ꝑncipiū nec finē ſit habitura. Apoca. i. Ego
ſum alpha ⁊ o. i. ꝑncipiū ⁊ finis. Glo. deus eſt
ꝑncipiū ſine ꝑncipio. finis ſine terminatione.
pſ̄. ci. Anni tui nō deficient. Ad hanc longi/
tudinē eternitatis dei vocati ſumꝰ: vt dei deli/
cijs pfruamur eternalr: et ↄtemplemur ſcḋm ꝙ
dicit pſ̄. lxxxix. Mille anni ante oclos tuos
tanq̄ȝ dies heſterna. Et q̄ Aug. O eterna leti/
cia vbi eſt ſupfluitas oīm bonoꝝ. iocunditas
oīm beatitudinum. ⁊ de his eterna ſecuritas.
Scḋa ↄtēplatio de latitudie. latitudo ē di ca
ritas q̄ eſt tā lata vt extendat̄ ſup oēm creatu/
rā ſuā Sap. xi. Nihil odiſti eorū q̄ feciſti. ita
lata ꝙ ab eterno vſq̄ȝ in eternū non ſit habitu
ra ꝑncipiū neq̄ȝ finē Hiere. xxxi. In charita/
te ꝑpetua dilexi te añ mōdi ↄſtitutionē Joh.
xiij. Cū dilexiſſet ſuos vſq̄ȝ in finē dilexit eos.
Glo. Hic finis ↄſūmatiōis eſt nō ↄſumpti/
onis Prou. xvij. Omī tpe diligit q̄ amicꝰ eſt
Bern. Vocat̄ deꝰ verꝰ amicus. q2 nō ſolū dili
git oī tpe ſȝ ante tpa. Bern. O aīa mea dilige
eū q̄ totꝰ tota charitate ſua diligit te: nec mi/
nus te diligit in h̄ ꝙ etiā alios diligit: nec ma
gis nos diligeret ſi nll's eēt q̄ diligendꝰ foret
tanq̄ȝ ſi ſoli ⁊ ſingli eſſent q̄s diligit. ex q̄bꝰ re/
ſultat v̄bū plenū gr̄a vicȝ ꝙ deꝰ vnū electum
ſuus diligit q̄ȝ oīs creatura eū diligeret. q̄ ↄſi
deratio nr̄m amorē miro mō accendit ⁊ inflā
mat. Bern. Amor dei noſtꝝ amorē ꝑuenit ꝑ/
parat ⁊ remūerat. Sȝ d. cur deꝰ tā ſupra mo/
dū nos diligit. Non alia rō aſſignari pt niſi
quā ipſemet dn̄s aſſignat ꝑ ꝑpham di. Oſee.
xiiij. Diligā eos ſpontanee: q2 auerſus eſt fu/
ror meꝰ ab eis. Aug. Omē bonū ſuīpꝛꝰ ē dif/
fuſiuū. D Terciū genꝰ ↄtēplationis eſt
ſublimitas ſue maieſtatꝭ ⁊ potētie q̄ etiā reuer
berat oclos oīm ↄtēplātium. Ro. xi. O altitu
do diuitiaꝝ ſapie ⁊ ſcīe dei Iſa. lv. Nō eī ſunt
cogitatiōes mee cogitationes veſtre neq̄ȝ vie
vr̄e vie mee dicit dn̄s. Quia ſicut exaltant̄ celi
a terra: ita exaltate ſunt vie mee a vijs veſtris
Hūc ↄtemplamur ſup oīa: in oībꝰ et ſubter
oīa: ⁊ tñ nullꝭ terminis ↄtinet̄. Hiere. xxiij. Ce
lū ⁊ terrā ego impleo. pſ̄. cxxxviij. Si aſcēdero
in celū tu illic es. Quartū genꝰ eſt ꝑfundi/
tas ſue iuſticie. Ro. ix. Cui vult miſeret̄: ⁊ q̄m
vult indurat. Pſ̄. xxxv. Judicia tua abyſſus
mlta. q̄ abyſſus mēte nō pt cōprehendi. q2 ſe/
pe vn̄ eſtimat̄ nos deſerere recipit. ⁊ vn̄ recipe
credit̄ derelinq̄t. Vñ q̄dā ſctūs. Timeamꝰ fra
tres timeamꝰ actꝰ nr̄os. q2 neſcimꝰ an placeāt
corā dn̄o. Eccl's. ix. Neſcit hō vtrū amore an
odio dignꝰ ſit Job. xxxi. Semꝑ enī q̄ſi tumē
tes ſup me fluctꝰ timui deū Lu. xvij. Cū fece/
ritis oīa ⁊c. Bern. In ꝟitate cōperi nihil ita
valere ⁊c. ⁊ ſic ex lōgitudine cauſat̄ deſideriū.
ex latitudie affectio amorꝭ. ex ſublimitate ſtu
por admirationis. ex profunditate timor hu
miliationis.

De eadem dn̄ica. Sermo. CXIIII.

r Elictis oībus
ſecuti ſunt eum. Lu. v. E
In ſūma euāge. duo notantur.
Prīo ꝑfecta mōdi abrenūciatio. ibi. Relictis.
Secūdo ſalutifera chriſti imitatio. ibi. ſecuti
ſunt eū. De ꝑmo dicit̄. relictꝭ oībꝰ. Bern. Nō
inutilꝭ cōmutatio ꝑ chriſto oīa reliq̄ſſe. Cū ei
cū eo donant̄ oīa vbi ⁊ appħēderis eū eritvnꝰ
ipē oīa in oībꝰ. i. Cor. xv. Jō Aug. Diues eſt
chriſtiana religio q̄ in oīm poſſeſſore oīa poſ
ſidet. Jō diſcipli ꝑpendētes h̄ oīa reliquerūt
ſic nos. Gre. Regnū dei nō hȝ eſtimationem
ꝑcij. Lu. xiiij. q̄ nō renūciat oībꝰ ⁊c. Vñ relin
quere debemꝰ ꝑmo oīa impedimēta. ſ. amorem
ad tp̄alia. q2 illa valde impediūt Lu. xviij. q̄ȝ
difficile q̄ pecūias hn̄t in regnū dei intrabūt.
Mat. vi. Nō poteſtꝭ deo ſeruire ⁊ mānone.
Ille fuit mānone q̄ plus ſollicitꝰ eſt ⁊ diligit
tp̄alia q̄ȝ aīe ſalutē Ecci. x. Nihil eſt iniquiꝰ
q̄ȝ amare pecuniā. Ibidē. Auaro nihil eſt ſce/
leſtius. Hic eī ⁊ aīam ſuā venalē habȝ. Aug.
Talꝭ eſt vnuſq̄ſq̄ȝ qualꝭ eſt ſua dilectio. ſi terrā
amas terra es ⁊c. Beda. Cōſideremꝰ frēs vt
ita poſſideamꝰ terrena vt mēte ad celeſtia ten
damꝰ. Jō puer. xxiij. Noli laborare vt diterꝭ.
de ↄſe. di. v. nūq̄d de manu. Nō tā ꝑpter victꝰ
neceſſaria eſt laborandū q̄ȝ ꝑpter aīe ſalutē:
nō vt aīal brutū. F Scḋo oīa retrahen/
tia vt eſt amor mōdi. Jaco. iiij. Quicūq̄ȝ ḡ vo/
luerit amicꝰ eſſe ſeclī huius ⁊c. ad Gal. i. Si
adhuc hoībꝰ placerē ⁊c. Gre. Facile mōdū de
ſpicimꝰ: ſi ea q̄ in mōdo ſunt ↄſideramꝰ. Greg.
Aliq̄n nos mōdꝰ retrahit. adeo enī eſt plenus
nūc tantis malꝭ vt inuitet nos ad deū. ꝑmuȝ ē
deceptio. Aug. O mūde immūde q̄ntos dece
piſti: q̄ntos ſeduxiſti. mōdꝰ facit vt tabernariꝰ
q̄ dat hoſpitibꝰ carnes ſalſas vt poſtea potē
meliꝰ ⁊ chare ſoluāt. Ecci. xx. Exigua dabit ⁊
mlta improperabit. Apoca. xviij. Quātū glo
rificauit ſe ⁊ in delitijs ⁊c. i. Joh. ij. Nolite di
ligere mōdū. nā amare mōdū eſt amare ꝑdito
rem ſuū. Auguſt. Ama ſeclm ⁊ abſorbebit te.

Job.xxi. Ducūt in bonis dies ſuos.i. Joh.v. Totus iſte mūdus in maligno poſit⁹ ē. Secūdo inq̄etatio Joh.xvi. In mūdo pſſurā habebitis ⁊c. Aug. O amatores mūdi nō eſt req̄es vbi eā req̄ritis. beatā vitā q̄ritis in regione mortis. q̄uō ibi beata vita vbi nec vita. Cris. Miſer ē mūdus: miſerrimi q̄ eū ſequūtur. Gre. Si bonū diligit in celeſtibꝫ inuenit. ſi malū metuit in eternum oībꝫ p̄ponit. Hugo. Nihil in mūdo gratis datur: ſꝫ cāre emit. Tercio omnia mediātia. vt eſt amor amicoꝝ. Matth.x. Qui amat prēm aut mrēm pl⁹ q̄ꝫ me. non eſt me dign⁹. Aug. Amādus eſt genitor p̄ponēdus creator. Bern. Charitas deſtruit charitatē. Deutero.xxxiij. Qui dixit prī ſuo vł matri ſue neſcio vos ⁊c. hi cuſtodierūt eloquiū tuū. Lu.ix. Nemo mittēs manū ſuā ⁊c. Quarto oīa ad malū attrahētia. vt amor ppri⁹. Mar.xvi. Si q̄s vult venire poſt me ⁊c. glo. Matthei.iiij. Perfecta eſt ↄuerſio vbi carnal' rūpitur dilectio. Ro.viij. Qui in carne ſūt deo placere nō pnt. ij. Thi.iij. In nouiſſimis diebus inſtabūt tpa piculoſa ⁊ erūt hoīes ſeipoſ amātes ⁊c. Quīto oīa ponderātia vt ſarcina peccōrū. Heb.xij. Deponētes oē pondus ⁊ circūſtans nos pctm̄. Gre. Nulla bona acceptant q̄ maloꝝ admixtiōe maculant. Eccl's.ix. Qui in vno peccauerit multa bona perdet.

Dominica ſexta. Sermo.CXV.

Niſi abūdauerit

iuſticia vr̄a plus q̄ꝫ ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ nō intrabitis i regnū celoꝝ. Matth.v. B Dicit Albert⁹. Oculi ſunt ptes corpis nobiliſſime ⁊ pcioſiſſime. ⁊ dicit Plini⁹ q̄ ſunt neceſſarij ad ↄgnoſcendū differētias reꝝ. magnū a paruo. albū a nigro. ⁊ ducūt totū corp⁹ ne erret. Spūalr. Per oc'los intelligit iuſticia q̄ inter virtutes cardinales nobilior eſt. de qua phs. v. ethicorū. Juſticia eſt p̄clariſſima ṽtutū. ⁊ Augu. in li. viij. de ciui. dei. Juſticia eſt pulcritudo animi q̄ hoīes pulcri ſunt in ↄſpectu dei. Naꝫ ſicut lucifer inter ſtellas. ſic iuſticia eſt inter ceteras ṽtutes. Phs. v. ethicoꝝ. Nulla ſtella ē ita clara ſicut iuſticia. q2 eſt ṽtus maxie perfecta. Egidi⁹. Stelle pollent pulcritudine corporali: ſꝫ iuſticia ſpūali. Et iuſticia eſt neceſſaria. Prīo q2 in ea eſt oīs virt⁹. ſic nō eſt ī alijs ṽtutibꝫ cardīalibꝫ. Amb. in exameron. Ubi prudentia ibi plerūq̄ꝫ malicia. vbi fortitudo ibi iracūdia. vbi tp̄ātia ibi impatiētia. plerūq̄ꝫ etiā alia vicia. vbi aūt iuſticia ibi ceterarū ṽtutū ↄcordia. Jō Tulli⁹. Juſticia eſt oīm ṽtutū regina. Scdo iuſticia eſt neceſſaria ſicut oc'ls q̄ ducit totū corpus ne erret. ⁊ ſic iuſticia ducit hoīem ad vitā eternā. Prouer.xij. In ſemita iuſticie vita. iō hortat nos moyſes Deutero.xvi. Juſte qḋ iuſtū eſt pſeq̄ris vt viuas ⁊ poſſideas terrā quā dn̄s de⁹ tu⁹ dederit tibi. i. terrā viuentiū. Un̄ ps.xxxvi. Juſti hereditabūt terrā. ⁊ Sap.x. Juſtū deduxit dn̄s ⁊c. Eiuſdē.v. Juſti aūt in ppetuū viuent. Ad hanc ṽtutē hortat nos dn̄s in ṽbis thematis. Niſi abundauerit ⁊c. D In ſumma euāgelij tria innuunt. Prīo docet nos iuſticie pfectionē. Scdo iracūdie refrenationem. Tercio ↄcordie pcurationē. pmū ptꝫ in pncipio. ſcdm ibi. audiſtis q2. tercium ibi. ſi offers mun⁹. De pmo dicit. In illo tpe ſcꝫ cū ieſus pdicauit in monte ⁊ docuit oēm pfectionē. inter cetera dixit. Amē dico vob. i. vere. ⁊ hoc ē iuramentū chriſti. ad Heb.vi. Hoīes enī p maiorē ſui iurāt. ſed chriſt⁹ nō habuit ſe maiorē ſꝫ fuit veritas et vita. Joh.xiiij. Jdcirco iurauit p veritatē dicēs. Amen. Sꝫ dicit iuramentū inhibitū eſt. Mat.v. Ego aūt dico vob nō iurāre oīno ⁊c. Sequit. Sit aūt ſermo veſter eſt eſt: nō nō. Rūdet Aug. et ponit xxij. q. i. in nouo. In nouo teſtamento dictū eſt ne oīno iurem⁹ qḋ mihi quidē ppterea dictū videt. nō q2 iurare pctm̄ eſt. ſed q2 piurare. ⁊ ſic nō phibet ppter ſe ſꝫ ppter illud qḋ inde ſequit. i. ↄſuetudo ⁊ delectatio. nā dū vſus iuramēti habet de facili piuriū incurrit. Nam dicit ſctūs Tho. ij. ij. q. lxxxix. arti. ij. q̄ iurare ſcd̄m ſe nō eſt malū ſꝫ a malo. q2 ab infirmitate illius ⁊ incredulitate illi⁹ a quo q̄s compellitur ad iuramentū. Dicit enī Cris. ⁊ habet xxij. q. v. iuramenti. Juramēti hui⁹ cauſa eſt. quia oīs q̄ iurat ad h̄ iurat vt qḋ verū eſt loquat. ſi falſum tūc cauſat piuriū. Jō Cris. ⁊ habetur xxij. q. v. q̄ piurare. Qui piurare parat' eſt anteqūꝫ piuret iā piur⁹ videt. q2 de⁹ nō ex opibus iudicat ſed ex cogitatiōibꝫ ⁊ ex corde. nam iuramentū req̄rit tres comites. Hiere.iiij. Et iurabis viuit dn̄s in ṽitate ⁊ in iudicio ⁊ iuſticia. ⁊ bn̄dicent eū gentes ipſūq̄ꝫ laudabūt. Et dicit Hiero. ſup Hiere. Ueritas iuramēti eſt vbi nō aliud ſentit corde q̄ꝫ ore. Judiciū cū nō ppria temeritate ſed cōpulſus q̄s iurat. iuſticia q̄n licitū eſt ⁊ iuſtū qḋ iurat. Et dicit niſi iuſticia veſtra ⁊c. Un̄ hoc euāgeliū bene ſequit pcedens. vbi dictū eſt q̄ ſtudioſe debemus audire ṽbū dei exemplo turbarum que

inruerant ad ieſum vt audirēt illū. Hic ſcḋo ꝓ-
nit rōnem audiēdi verbū dei. ſcꝫ ꝓpter iuſtifi-
cari. nā a nullo homo ita mouet ad iuſticiaꝫ.
ſicut a dei verbo. vt dicit Hugo. Nihil a pec-
cato ſic reuocat ⁊ ad omnē iuſticiā animā pre-
parat ſicut verbū dei. I Pro quo ſciē-
dū iuſticia cōmendatur a natura ⁊ ſcriptura.
Primo natura tripl'r cōmendat iuſticiā. Pri-
mo in rectitudīe quā dedit corpi hūano. nam
de⁹ creauit hoīem rectū ad deſignandū ꝙ ha-
beat inclinationē ad rectitudinē iuſticie. Vñ
Ouidi⁹ in. i. libro methamorphoſeos. Pro-
naqꝫ cū ſpectent aīalia cetera terraꝫ. Os ho-
mini ſublime dedit celūqꝫ videre. Juſſit ⁊ ere-
ctos ad celū tollere vultus. Vñ Bern. ſuper
Cañ. Rectus dñs de⁹ ⁊ nō eſt iniquitas ī eo.
rectus itaqꝫ dñs hoīem recte fecit. Nam dñs
dedit homini rectā ſtaturā: vt iſta corporea re-
ctitudo exterioris homis hoīem interiorēꝫ q̄
ad imaginē dei fact⁹ eſt ſpūalis ſue rectitudīs
ſeruande āmoneret: ⁊ decor limi diſformitatē
argueret animi. Idem. Quid indecentius ꝙ̄
curuū recto corpe gerere animū. Scḋo natu-
ra cōmendat iuſticiaꝫ. qꝛ ea que iuſticie ſunt
ꝓ magna pte naturalr̄ in corde homīs ſcripta
ſunt. Aug. in lib. ꝯfeſ. Furtum certe punit lex
tua dñe ſcripta in hoīm corde quā nec ipa q̄-
dem delet iniq̄tas. quis enī fur equo aīo fu-
rem patitur. Jō Tulli⁹ in. i. rethorice. Initiū
iuſticie a natura ꝓfectum. deinde quideꝫ in
ꝯſuetudinē ex vtilitatis rōne venerūt. nature
ius eſt quā nō opinio genit ſed innata vis in-
ſtituit. Tercio qꝛ natura docet bruta aīalia
que ad iuſticiā ptinēt innocentiā: ꝯcordiā pi-
etatem. Ecci. xiij. Oīe aīal diligit ſibi ſimi-
le. Scḋo ſcriptura cōmendat iuſticiā. Priō
ad iuſticiā nos exhortando. pſ. iiij. Sacrifi-
cate ſacrificiū ⁊c. Ecci. xiiij. Ante obitū tuū
operare iuſticiā. qꝛ nō eſt apud inferos inueni-
re cibum. qꝛ eſt v̄tus multum deo grata. pſ. l.
Acceptabis ſacrificiū iuſticie. Prouerb. xvi.
Initiū vite bone facere iuſticiā accepta ē apd
deū magis ꝙ̄ imolare hoſtias. Actu. x. In oī
gente q̄ timet deū ⁊ opat iuſticiā accept⁹ eſt il-
li. Pſ. x. Juſtus dñs et iu. di. Prouerbi. xv.
Qui ſequit iuſticiā diliget a deo. Criſ. xl. diſ.
q̄cunqꝫ. Nō qui maior iuſtior: ſꝫ qui iuſtior
corā deo maior. ecōtrario iniuſticia multū diſ-
plicet ei. Deutero. xxv. Nō habebis in ſaccu-
lo diuerſa pondera ⁊c. Abominabit enī domi-
nus eū qui facit hec. et aduerſat oēm iniuſti-
ciā. iō iuſticia expſſe nomiat inter illa q̄tuor
q̄bus nihil vtili⁹. Sap. viij. Sobrietatē enī
et prudentiā docet ⁊ iuſticiā ⁊ v̄tutē. q̄bꝫ vtili-
us nihil eſt in vita hoībꝫ. Prouer. xvi. Initiū
vite bone eſt facere iuſticiā. K Vnde iu-
ſticia neceſſaria eſt homini in vita in morte ⁊
poſt mortē. In vita pſētī p̄mo. qꝛ a malo cu-
ſtodit. Dan. vi. Deus me⁹ miſit angelū ſuū.
et ꝯcluſit ora leonū ⁊ nō nocuerūt mihi. qꝛ co-
ram eo iuſticia inuēta eſt in me. Scḋo bona
tpalia tribuit. Sap. viij. Et ſi iuſticiā q̄s di-
ligit labores hui⁹ ſcꝫ ſapie magnas hñt virtu-
tes. Ecci. xx. Qui opatur iuſticiā ipe exaltabi-
tur. Pſ. xxxvi. Nō vidi iuſtū derelictum ⁊c.
ecōtrario dicit pſ. cvi. Propter iniuſticiaſ ei-
ſuas humiliati ſunt vñ oīe malū euenit. Ec-
cleſ. x. Regnū a gente in gentē transfertur p-
pter iniuſticiaſ. Tercio a malo culpe defendit.
Ephe. vi. Induti loricā iuſticie. Quarto iu-
ſticia homini pacē dat. pſ. lxxxiiij. Juſticia ⁊
pax oſculate ſunt. Ciprian⁹. Queqꝫ bona ī re-
gno opatur iuſticia. nullū enī regnū pōt ſuſti-
neri ſine iuſticia. Iſa. xxxij. Erit opus iuſti-
cie pax. Pſalmo. lxxxiiij. Juſticia ante eum
ambulabit Scḋo eſt iuſticia neceſſaria ī morte
Sap. iiij. Juſt⁹ ſi morte p̄occupat⁹ fuerit in
refrigerio erit. Scḋo ecōtrario virū iniuſtuꝫ
vt dicit pſ. cxxxix. mala capiēt in interitu Jō
Prouer. xiiij. Sperat iuſt⁹ ī morte ſua. Ter-
cio iuſticia eſt neceſſaria in futuro: ⁊ maxie in
illo diſtricto iudicio vbi iuſticia dei iudicabit
Pſ. lxxiiij. Cū accepero tps ego iuſticias iu-
dicabo. Gen. xxx. Rñdebit mihi cras iuſticia
mea. Prouer. xi. Nō proderūt diuitie in die
vltionis. iuſticia autē liberabit a morte. Diffi-
cile enī erit iniuſto homini. pſ. v. Neqꝫ pma-
nebunt iniuſti ante oc'los tuos. Ro. i. Reue-
latur ira dei de celo ſup oēm impietatē ⁊ iniu-
ſticiā hominū eoꝝ qui veritatē dei in iniuſti-
cia detinent. Pſ. xxxvi. Iniuſti punient et ſe-
men impioꝝ pibit. iō hortat Sap. i. Diligi-
te iuſticiā q̄ iudicatis terrā. Dicit namqꝫ Gre-
go. ⁊ ponit in cano. xij. q. ij. cū deuotiſſimaꝫ. et
ca. ſi ſeculi. Summū in rebꝫ bonū eſt iuſticiā
colere: ac ſua cuiqꝫ iura ſeruare. ⁊ in ſubiectos
non ſinere qḋ ptātis eſt fieri: ſed qḋ equū ē fie-
ri ⁊ cuſtodiri. Dicit namqꝫ Amb. li. de officijs
Nunqꝫ iuſtus ſolus ē q̄ cum deo ſemp ē. nā
ſemp cū deo eſt ſiue in negocio ſiue in merito.
quaſi q̄ moritur viuit. q̄ſi triſtis letus ē. quaſi
egen⁹ diues ē. qꝛ non caduca bona ſed eterna
conſiderat. Aug⁹. Si iuſtus eſſem nō time-
rem. Prouer. x. Expectatio iuſtoꝝ leticia.
L Nam iuſticia ꝓpinqua eſt mercedi be-
nedictiōi ⁊ eterne ſaluti. Primo eſt ꝓpinqua

mercedi. Prouerb. xi. Seminanti iuſticiam merces fidelis. Ps. xvij. Retribuet mihi do/minus ſm iuſticiā meam. nā iuſtorū anime in manu dei ſunt Sap. v. vbi Rupertus holgot. In manu. i. in protectione dei ſunt: et nō tanget illos tormentū malicie. Scdo iuſticia ē pro/pinq̄ benedictioni. ps. v. quoniā tu bñdices iuſto. Prouerb. x. Benedictio dñi ſup caput iuſti. nā talibus dicet. venite benedicti. Tercio iuſticia ppinqua ē ſaluti. Ecci. xxx. Salus aīe in ſanctitate iuſticie. ideo beati q̄ cuſtodiūt iu/dicium et faciūt iuſticiā in omi tpe. Pſalmo. cv. Vñ ſm Bern. in ſermo. de aduentu. Iuſticia docet hoīem recte ordinare ad ſeipꝫ. recte ad proximū et recte ad deū. qꝛ ſm Aug. Iuſticia eſt virtus tribuens vnicuiqꝫ qḋ ſuum eſt. Pri/mo recte ordinat ad ſeipm. ſcꝫ vt in ptorio mē/tis ſe recte iudicet in ppriis opibus. Aug. de pñia. Aſcendat homo tribunal mentis ſue. ſit cogitatio accuſatrix. ꝯſciencia teſtis. carni/fex dolor cordis. inde ſanguis anie p lachry/mas fluat. deinde ſententia pferatur vt hō iu/dicet ſe indignū pticipatione corpis et ſangui/nis dñi. Aug. de libero arbitrio. Puniat ho/mo in ſeipo pctm̄ et non punieł p pc̄to. ſit ho/mo punitor. deus erit defenſor. tūc pōt dicere cū pſal. Feci iudiciū et iuſticiā: nō tradas me ca/lūniātibus me. Pſal. cxviij. Scdo ordinat ho/minē ad proximū recte. qꝛ ſm Senecā. duo faciūt hominē iuſtū erga proximū. ſcꝫ omibus prodeſſe et nulli nocere. M Violał aūt illa iuſticia ad proximū in tribus. in corde per rancorē. in ore p fame maculationē: in ope p corpalem leſionē. et de his dicit. ſi q̄s iraſcitur fratri ſuo reus erit iudicio. q̄ſi di. in hoc vio/las iuſticiā quā debes exhibere pximo. Nam dicit. Caſſiodo. ſup pſal. Iuſti cū aliis iurgia nō habent: ſed cū ſeipis. Nā vera iuſticia pri/mo non nocet: ſed nocentes prohibet. vt dicit Tullius. ſi iuſtus es nō ſolū nō noceas. ſꝫ eti/am nocētes phibeas. Tercio iuſticia recte or/dinat hominē quo ad deū. qꝛ dicit Hiero. in epla ad filiam mauricij. Iuſticia nihil aliud eſt q̄ꝫ nō peccare. et nō peccare ē dei pcepta ſua/re. et hic eſt debitus ordo quo ad deū. quia ſcribi/tur Prouer. xv. Mens iuſti meditabił obe/dientiā: ſcꝫ deo preſtandā. ſcꝫ bonum facere et malū pper deū dimittere. Nam ſm Auguſ. due ſunt ſpecies iuſticie. ſcꝫ declinare a malo et facere bonū. N Vnde h̄ opus iuſticie abundantius debet eſſe in nobis q̄ꝫ in ſcribis et phariſeis in tribus. Primo rōne donatiōis. qꝛ plura dedit nob bona q̄ꝫ illis. qꝛ illis dedit tm̄

beneficia creatiōis et ſuſtentatiōis. nob vero beneficiū incarnationis paſſiōis et redempti/onis. Illis dedit māna de celo. nobis corpus ſuū. Illis dedit aquā de petra. nobis vero ſan/guinē et aquā de latere. Illos liberauit de egy/pto. nos de inferno. Lu. xij. Cui multū datū eſt: multū querel ab eo. Gregorius. Si creſcūt dona creſcunt rōnes donorū. Tanto igitur promptior ad ſeruiendū deo quiuis debet eſſe ex munere. quāto ſe obligatiorē conſpicit in reddenda rōne. tantū enī ab vnoquoqꝫ exiget venturus iudex: q̄ntum dedit. O q̄ꝫ multa bo/na nobis fecit. Bern. Conceptio mea immū/da. vita miſera. mors periculoſa. Ideo conce/ptio tua mūdet meā. reſurrectiō tua precedat. aſcenſio tua preparet meā. ſpūs tuus adiuuet infirmitatē meā. ideo nr̄a iuſticia debet eē abū/dātior et latior: nō in ore tm̄ ſed in ope. Iſido/rus. Vera doctrina eſt operibus ꝯfirmanda Actu. i. Cepit ieſus facere et docere. et Matt. v. Qui fecerit et docuerit etc. Iſido. de ſum. bo. Qui bene docet et male viuit: ſagittā cōtra ſe mittit qua ſe occidit. de qua occiſione ſpiritu/ali dicił Matth. v. Si nō dimiſeritis ho/ibus. nec pater veſter dimittet vobis pc̄ta ve/ſtra. et Ecci. xxviij. Homo homini reſeruat irā et a deo querit medelam. In hoīem ſimilē ſibi nō habet miſericordiā. et de peccatis ſuis depca/tur. quaſi di. multū abſurdū et incōueniēs eſt hoc et impoſſibile. Et hoc difficile eſt quod inimicos. Aug. Diligere inimicos grādis la/bor eſt in hoc ſeculo. grandius eſt premiū in ce/lo. Iō ſanctus Tho. ij. ij. q. xxvij. Quāto actus difficilior difficultate opis ñ negligētie ſolli/tudis. tanto magis meritoriuſ. et ſic eſt dilectio inimici. Augu. Nō eſt magnū circa eū qui ti/bi nihil mali fecit: eſſe beniuoluꝫ. ſed circa ini/micū. Item Augus. Qui dilexerit inimicos h̄ erit dei amicus Math. v. Diligite inimicos vr̄os etc. vt ſitis filij patris vr̄i qui in celis eſt. Criſ. Filius aſſimilał patri. Idem. Nihil eq̄ cauſat in nob ita dei ſimilitudinē ſicut inimi/cis eſſe placabilem. Scdo rōne pmiſſionis. Prio bona terre ps. ciij. Dedit illis regiōes gentiū: et labores pplorū poſſederūt Iſa. i. Si audieritis me bona terre comedetis. nob autē regnū celorū. Mat. vi. primū querite etc. Se/cūdo vitā terrenā. Deutero. v. facite q̄ prece/pit dñs vt viuatis. Leui. xviij. Cuſtodite le/ges meas atqꝫ iudicia q̄ faciens homo viuet i eis. nobis aūt vitā eternā. Mat. xix. Omis q̄ reliquerit patrē aut matrē etc. Tercio pacē̄ po talis Leuitici. xxvi. Si in preceptis meis

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ambulaueritis ꝛc. dabo pacē in finibꝰ veſtris.
nobis aūt pax eternitatꝫ. Joh. xvi. in me autē
pacē habebitis. Philip. iiij. Pax dei q̄ exupe
rat omnē ſenſuꝫ cuſtodiat corda vr̄a. videmꝰ
ꝙ de quāto homo plura habet terrena bona a
rege de tanto maiora debet ſeruitia regi. ſic noſ
deo Lu. xij. Cui multū datū eſt multū requi/
retur ab eo. ¶ Tercio rōne cōminatio/
nis. q꞉ illis cōminatus eſt mortē temporaleꝫ.
Jſa. i. Qꝺ ſi nolueritis ⁊ me ad iracundiā ꝓ/
uocaueritis. gladius deuorabit vos. nob aūt
vitam eternā Matth. vij. Omis arboꝛ q̄ nō
facit fructū ꝛc. Matth. xxv. Jte maledicti in
ignem eternū. Quantū ergo diſtant celi a ter
ra ⁊ ab inferis. ſic mors eterna a tꝑali. ⁊ ſic iu/
ſticia noſtra deb[et] eſſe abundātioꝛ iuſticia ſcri
barū ⁊ phariſeoꝛ. Uñ iuſticia phariſeoꝝ de/
ficiebat. Primo q[ꝛ n]ō fuit ſatis lata. q꞉ in oꝛe
tm̄ nō opere. Math. xxiij. dicūt ⁊ nō faciūt.
ergo nō merebunt regnū. i. Coꝛ. iiij. Nō eniꝫ
in ſermone eſt regnū dei ſed in ꝟtute. et ſic lo/
quūtur multi de ſubtilibꝰ ꝑdicatōibꝰ Mat.
vij. Nō omis qui dicit mihi dn̄e ꝛc. Prouer
bio. xiiij. Ubi ꝟba ſunt plurima ibi frequēter
egeſtas. nō eſt arboꝛ bona q̄ multa habꝫ folia
⁊ caret fructu. ij. Coꝛ. ix. Abundetis in om̄e
opus bonuꝫ. Item nō lata q꞉ tm̄ ad amicos.
Matth. v. dictū eſt. diliges ꝓximū tuum. no
ſtra vero latioꝛ Matth. v. diligite inimicos.
Grego. Charitas vera eſt cū amicus diligit
in deo ⁊ inimicus ꝓpter deū. Jtem q꞉ nō om/
nia precepta ſeruabant. ſed aliqua vt minoꝛa
Matth. xxiij. Ue vobis qui decimatis men/
tam ⁊ rutā et reliquitis q̄ grauioꝛa ſunt legiſ.
⁊ ſic aliq̄ i minimiſ oſtendūt iuſticiā. ſꝫ in ma
gnis nō curant. Jaco. ij. Quicūqꝫ totā legem
ſeruauerit. offendat aūt in vno factꝰ eſt omni
um reus. ¶ Scd̄o non ſatis longa. q꞉
nō pſeuerauerūt in bonis. ſed bona miſcuerūt
cū malis. Grego. Jlla bona a deo nō acceptā
tur que maloꝝ admixtione maculant. Job
xxvij. Juſtificationē meā quā cepi nō deſerā.
Matth. xxiiij. Qui pſeuerauerit in finem ꝛc.
Tercio nō ſatis ꝓfunda. quia nō attingebat
fundū cordis. q꞉ exterioꝛa tantū purgabant.
Matth. xxiij. Ue vobis q̄ mūdatis illud qꝺ
deforis eſt ꝛc. intus autē eſtis pleni rapina. Et
ſic hodie in apparētia exteriori. Grego. Non
abhoꝛret deꝰ ſoꝛdes veſtiū. ſed maculas aiaꝝ.
heu hodie ſoluꝫ in exterioꝛi fama. Luce. xvi.
Uos iuſtificatis vos corā hominibꝰ. deus no/
uit coꝛda vr̄a. Bern. de honeſtate vite. Hec ē
veraꝫ foꝛma ſalutis mūdare interioꝛa coꝛdis.
Hiere. iiij. Laua a malicia coꝛ tuū hieruſaleꝫ
vt ſalua fias. eo ꝙ ſm̄ Aug. nō pulcrā carneꝫ
ſed pulcrā mentē reſpicit deꝰ. Jō iuſticia chri
ſtiani homis debet eſſe abūdantioꝛ exterius ⁊
interꝰ. pſ. xliij. Omis glia filie regis ab intꝰ.
Quarto iuſticia phariſeoꝝ erat deficiēs. quia
nō ſatis alta ſed nimis depreſſa. bona que fece
rūt nō ꝓpter deū ſed ꝓpter homies fecerunt.
Matth. xxiij. Omia opa ſua faciūt vt vide/
antur ab hominibꝰ. Jdeo receperūt mercedē ſu
am. vt dicit Criſ. Quid eſt laus hoīum niſi
ſonus verboꝝ tranſeuntiū. ceſſent laudare ho
mines ꝑdes mercedē ypocrita. o q̄d a deo reci
pies cū nihil deo dediſti. quicq̄d ꝓpter deū fit
deo datuꝫ eſt. ideo iuſticia nr̄a debet eſſe altioꝛ
ꝓpter dei gloriā ⁊ nō hoim facta. Matth. vi.
Attendite ne iuſticiā veſtrā faciatis coraꝫ ho
minibꝰ. nā fatuus eſt q̄ vineā in floꝛe colligit.
ſic q̄ de bono ope hic mercedeꝫ querit ⁊ homi/
nū laudē. nā hec eſt iuſticia vendita ꝓ inani
gloꝛia. qꝺ ꝓhibetur Joh. ij. Nolite facere do
mū pr̄is mei domū negociatōis. Tales ſūt ſi
cut fatue ꝟgines que apparebūt cū lampadi/
bus ſine oleo in dei iudicio. Mat. xxv. hoc ē
habebūt bona opa ſine charitate et dei gloꝛia.
Jdeo docet nos aplꝰs Coloſ. iij. Quodcun
qꝫ facitis ex animo opamini. ſcientes ꝙ a do/
mino accipietis retributionē.

De eadem dominica.
Sermo. CXVI.

Jſi iuſticia ve
n ſtra abūdauerit ꝛc. Matth. v.

¶ Pro quo ſciendū. ſicut va/
ria ſunt dei dona graciarū. ſic varij ſunt ſtatuſ
⁊ ꝺditiones hominū. ꝓpter quā varietatē ſta
tuum plerūqꝫ accidit ꝙ q̄s in vno ſtatu ſalua
tur cū ſua iuſticia. ⁊ ſi eſſet in alio ſtatu. cū tali
iuſticia dānaret. q꞉ qꝺ ſufficit in aliquo ſtatu
nō ſufficit in alio. ꝓpter qꝺ hiſ q̄ ſunt in ſtatu
maioꝝ in cōparatione minoꝝ apte pt dici ver
bū ꝓpoſitū. Niſi iuſticia veſtra ſcꝫ maioꝝ
abundauerit plus q̄ꝫ taliū minoꝝ. Exemplū
Matth. xxv. Paterfamilias dedit vni q̄nqꝫ
talenta. alij duo. alij vnū. vnde ille qui quiqꝫ
talenta acceperat ſi nō fuiſſet lucratꝰ alia quin/
qꝫ. ſed vnū vl' duo ipe gaudiū dn̄i nō intraſſꝫ
q꞉ de quinqꝫ talentis lucrū non feciſſet. De q̄
Eccles. ix. Qui in vno peccauerit mlta bona
ꝑdet. Jlle vero q̄ duo talenta acceperat ſaluatꝰ
eſt ꝓpter duo que lucratꝰ eſt. ⁊ illi nō ſufficiſ/
ſet qui quinqꝫ acceperat. Grego. Cum creſcunt

bona creſcũt rõnes donoꝝ. ꝛ Lu. xij. cui mł/
tum datũ eſt multũ quereť ab eo ℟ Ui/
de igiť compatõnẽ ſtatuũ. Prima cõpatio
eſt inter prelatos ꝛ ſubditos. ꝛ dic. Niſi iuſti
cia vr̃a: ſcȝ platoꝝ abũdauerit plus ꝗ̃ ſubdi
toꝝ nõ intrabitis in regnũ celoꝝ. quia dicit
Symachus papa. ꝛ ponit. i. q. i. viliſſimus.
Uiliſſimꝰ cõputandus eſt. niſi pcellat ſciẽtia
ꝛ ſanctitate. q̃ eſt honore pſtantior. de quo et
Grego. in paſtorali. Debet actio plati tranſcẽ
dere actionẽ populi. ſicut diſtat a grege vita
paſtoris. Nã in eodẽ genere peccati dic Gre
go. grauius cadũt prelati ꝗ̃ ſubditi. ppter qđ
dicit Grego. in omeł. Tanta debet eſſe cõuer
ſatio prelati vt om̃ia eius facta ſint notabilia
vt quicq̇d agit quicq̇d loquiť ſit ſubditorum
doctrina. iõ bene iuſticia eoꝝ debet eſſe abun/
dantior. Scđo vide cõpatõnẽ inter religio/
ſos ꝛ ſeculares: ꝛ dic. Niſi iuſticia vr̃a: ſcȝ reli
gioſoꝝ abũdauerit plus ꝗ̃ ſecularium ꝛ mũda
noꝝ nõ intrabitis in regnũ celoꝝ. nã ad mul
ta obligant religioſi ad q̃ nõ obligant ſecula/
res. ſcȝ ad abdicatõnẽ ꝓprietatis Mat. xix.
Si vis pfectꝰ eſſe ꝛc. ꝛ Aug. xij. q. i. nõ dicatis
Nõ dicatis vos aliq̇d habere ꝓpriũ ſed ſint
vobis om̃ia cõmunia. Nã religioſus hñs ꝓ/
priũ: viuens mortuꝰ eſt. etiã religioſus teneť
ad abrenũciatõẽ ꝓꝑe volũtař. ad ꝑpetuã ob/
ſuãtiã caſtitař. ad obſuãtiã ſtatutoꝝ ordis.
ad q̃ nõ teneť ſecłares q̃ cõia pcepta tenẽtes in
trant in regna celoꝝ. De quo Mat. xix. Si
vis ad vitã ingredi ſerua mandata. ꝛ hoc nõ
ſufficit religioſo. Jdeo poteſt eis merito dici.
Niſi abundauerit iuſticia vr̃a plus ꝗ̃ ſecula
rium ꝛc. de talibꝰ dicit Proſper de vita ꝯtem/
platiua. Sunt de ſeculo ꝯuerſi qui de pſtinis
moribꝰ nihil abijciũt. nõ mente mutantur ſȝ
veſte. nõ actu ſed habitu. ꝛ renunciãt mũdo
verbo. nõ opere. ſeculariter viuunt ꝛ vicia ſub
ſimulatione religionis abſcondũt. predicant
magna. ſed nõ faciũt. accuſant vicia ꝛ non de
ponũt ea publice. ſibi diſplicere ſimulant qđ
tamẽ diligunt ꝛ cõmittũt. magni ſtudent vi/
deri ꝛ nõ fieri. ideo diciť eis. Niſi abundaue/
rit iuſticia vr̃a ꝛc. Nam ſtatꝰ eoꝝ deſcribitur
p beatũ Bern. in quadã epiſtola. Claustralis
ſtatus eſt ſuauis paradiſus abundãs virtu/
tum floribꝰ. Nam tales iuxta abundantiam
virtutũ abundantẽ recipient gloriã. Unde
Grego. in mora. Sicut hic in electis eſt di/
ſcretio operũ: ſic in alia vita erit diſcretio di/
gnitatũ. quomõ hic alius aliũ ſuperat virtu/
te. ibi trãſcendet in retributione S Ter

cio vide compatõnẽ inter doctorem et diſci/
pulum. inter predicatorẽ ꝛ auditores. inter ſa
cerdotes et plebanos. ꝛ dic. Niſi iuſticia ve/
ſtra ꝛc. ſcilicet doctorũ ꝛ predicatorũ ꝛ ſacer
dotum abundauerit plus ꝗ̃ auditorũ et lay
corum nõ intrabitis in regnũ celorum. q2 di/
cit Ambro. de virginitate. Js qui docet illũ
quem docet ſemper excellere debet. Et Grego
rius nazanzenus ſuper Apocalipſim. Mun
dari prius oportet qui alios mundare velit.
ſapientem prius fieri. ꝛ ſic alios ſapientes fa/
cere: ſcilicȝ merito ꝛc. quia dicit apoſtolꝰ Ro/
ma. ij. Qui ergo aliũ doces teipm non doces
Qui predicas non furandũ furaris. qui di/
cis nõ mechandũ mecharis. qui abominaris
ydola ſacrilegium facis. qui in lege glorians
per preuaricationem legis deum inhonoras.
Exiſtimas autem ꝙ tu effugies iudiciũ dei.
quaſi diceret. non. quia dicit Chriſo. de com/
punctione cordis. Grandis eſt cõdemnatio
ſermonẽ componenti ꝛ opera negligenti. nã
dicit Matth. v. Qui fecerit ꝛ docuerit ſic hi
magnus vocabitur in regno celorum. Jdeo
Jſidorus in ſinodis. Que promiſo ꝯimple
opere. Nam ſm Grego. in Omeł. Ad regnũ
beatitudinis ꝑuenire nõ vales ſi non vis im/
plere quod doces. nã cuiꝰ vita deſpiciť reſtat
vt eius ꝑdicatio ꝯtemnať. ꝛ ſic in eo ꝙ nõ vi/
uit vt docet dicit Jſido. veritatẽ ꝯtemptibilẽ
facit. Quarto vide compatõnẽ inter vidu/
as ꝛ coniugatas. ꝛ dic. Niſi iuſticia veſtra. ſ.
viduarũ abundauerit plus ꝗ̃ coniugatarũ
nõ intrabitis in regnũ celorũ. Nam vidue de
bent eſſe temperatiores et moderatiores ma/
bis ꝛ potibꝰ ꝗ̃ cõiugate. quia dicit apoſtolꝰ
i. ad Thimo. v. Uidua que in delicijs eſt vi/
uens mortua eſt. Jtem vidue debent eſſe dili/
gentiores in orõnibus. Unde Auguſ. quis
ad omnia chriſti membra orare ꝑtineat: ta/
men diligẽtior cura orõnis in ſcripturis iniũ
gitur coniũcta viduis. i. Thimo. v. Que ve/
re vidua eſt ꝛc. inſtet orationibꝰ. qualis fuit
Anna vidua Luce. ij. Die ac nocte a templo
nõ diſcedebat. quod cõiugate facere nõ tenen
tur. Juxta illud apli. i. ad Corinth. vij. Uir/
go innupta cogitet que domini ſunt. nupta ve
ro quomõ viro ſuo placeat. Jtẽ vidue debẽt
eſſe miſericordes plus ꝗ̃ cõiugate. apoſtolus
i. ad Thimo. v. Si pauperes hoſpitio rece/
pit. ſi ſanctorũ pedes lauit. quod cõiugata fa
cere nõ poteſt ita libere ſine viri ꝯſenſu. vt ita
poſſet ſeruire pauꝑibus. T Quinto vi
de compatõnẽ actiuorũ ꝛ cõtemplatiuorũ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ad inuicem. ⁊ dic ſic. Niſi iuſticia veſtra ſcili
cet ↄtemplatiuoꝝ abundauerit plus ꝙ̃ acti/
uoꝝ nõ intrabitis in regnũ celoꝝ. ſcꝫ ratiõe
ↄtemplationis. licet ratione actionis. Bern.
Bona eſt vita marthe. melior vero pars ma/
rie. Nam plura requirunt͛ ad vitam contem/
platiuã ꝙ̃ actiuã. Unde Proſper de vita cõ
tẽplatiua. Ad actiuã vitã ptinet nulli iniuri
as irrogare. ad contemplatiuã vero pertinet
irrogatas iniurias equanimiter tolerare. A/
ctiuus impẽdit opera miſericordie proximo
et ab iniquitatibꝫ ſe euacuat. ⁊ vitam ſuã vir/
tutibus bonoꝝ operũ ditat. contemplatiuuſ
vero facultatibus ſuis in vſus pauperum di
ſtributis ſimul ſe expoliat mũdo ⁊ totis viri
bus adheret chriſto ⁊ celo. ⁊ ideo bene dicit͛ d
eis. Niſi abundauerit iuſticia veſtra ⁊c. Sꝫ
diceres. tamẽ ↄtemplatiua vita preſupponit
actiuã: vt dicit Grego. vi. moral. Qui cõtem
plationis arcẽ aſcendere deſiderat: neceſſe eſt
vt prius in actione ſe exerceat. quomõ ergo qꝛ
ↄtemplatiuus a regno dei excludit͛. Reſpõde
tur diſtinguendũ eſt de ↄtemplatiuis. Qui/
dam enĩ ſunt qui actiuã reſpuentes ad ↄtem/
plationis faſtigiũ anhelant ambitiõe. Exem
plum in nõnullis begardis ⁊ beguinis q̃ labo
rare reſpuunt. ⁊ ad ↄtemplationem cõuolant
⁊ neutrã vitã tenent ſicut deberent. tales nõ in
trabunt in regnum celoꝝ. de quibus Grego
rius. Sepe qui occupati in humanis vſibuſ
bene vincerẽt gladio ſue quietis extincti ſunt
ocio. idcirco dicit Iſido. de ſum. bono. Utili⁹
eſt p ſimplicẽ actionẽ ire ad vitã eternã ꝙ̃ per
ↄtemplatiõis errorẽ inclinare ad gehennam.
multi in ↄtemplatiõe delinquũt q̃ in actione
reſiſtũt. ſicut loth in peruerſa ciuitate iuſt⁹ fuit
in medio maloꝝ qui in monte peccauit. A/
lij ſunt qui in vita actiua bene exercitati in al/
tũ ↄtemplationis vadũt ⁊ ad actionẽ iterũ re
deũt. iuxta illud Ezech. i. Ibant ⁊ reuertebã/
tur ſcꝫ de ↄtemplatiõe in actionẽ. de talibꝫ di/
cit Bern. Bonum gradũ acquirit q̃ bene mi/
niſtrauerit. meliorem qui deo vacauerit. opti
mũ qui in vtroqꝫ pfectus eſt: ſicut beata virgo.
¶ Sexto vide compatiõem hoꝝ q̃ pre
ſunt in dignitatibꝫ reſpectu eoꝝ qui ſubſunt
⁊ dic. niſi iuſticia vr̃a abũda. ſcꝫ in dignitati
bus ⁊ officijs ↄſtituti plus ꝙ̃ ſubditoꝝ non
intrabitis in reg. celoꝝ. nã tales faciũt ↄſtitu/
tionẽ alijs: ⁊ p ſe nõ ſeruant. cũ tamẽ cautum
ſit iure. de ↄſti. c. cũ omnes. qd quis iure in alte
rũ ↄſtituit eo ↄtra ſe vti debet. legẽ patere quã
ipſe tuleris. Sꝫ heu implet͛ in eis illud Mat
thei. xxiij. Alligant onera grauia ⁊ importa/
bilia ⁊ imponũt in humeros hoim. digito au
tẽ ſuo nolũt ea mouere. cũ tñ dicit Amb. li. i.
de offi. Uera iuſticia negligit ꝓpriã vtilitatẽ:
vt querat cõmunẽ equitatẽ. Septima cõpa/
tio eſt pfectoꝝ ad ſimplices: dicendo. niſi abũ
dauerit iuſti. ve. ſcꝫ pfectoꝝ plus ꝙ̃ ſimplici/
um ⁊ cõmuniũ hoim nõ intra. in reg. celo. qꝛ
pfecti tenent͛ ad omĩa conſilia euãgelica. Pri
mo ad abdicationẽ tpaliũ Mat. xix. ſi vis p/
fectus eſſe vende oĩa ⁊c. Scđo ad pfectã obe/
dientiã Mat. xvi. qui vult venire poſt me ab
neget ſemetipm ⁊c. Tercio ad omnimodã ca
ſtitatẽ Mat. v. Qui viderit mulierẽ ad ↄcu/
piſcendum eã iam mechatus eſt eã in corde
ſuo. iõ Lu. xij. ſint lumbi veſtri pcincti. Quar
to tenẽtur ad dilectionẽ inimicoꝝ: nõ ſolũ in
affectu ſed etiã in effectu Matth. v. Diligite
inimicos vr̃os: ⁊ benefa. his q̃ ode. vos. Quĩ
to tenẽtur ad tacitã patientiã. Unde Mat. v
Si quis percuſſerit te in vnã maxillã prebe ei
⁊ alteram. Sexto tenẽtur ad ſimplicitatẽ ver
boꝝ infallibiliter Matth. v. Sit ſermo ve/
ſter eſt eſt. non nõ. Nam ſcḋm Tho. Menda
cium iocoſum ⁊ officioſum pfectis eſt pctm̃.
Septimo perfecti tenẽtur ad vitandũ omnẽ
ſollicitudinẽ. Matth. vi. Nolite ſolliciti eẽ
anime veſtre ⁊c. ⁊ i. Pe. v. Omnẽ ſollicitudi/
nem veſtrã proijcite in eũ. quoniã ipi cura eſt
de vobis. ¶ Nota pfectoꝝ quidã ſunt
perfecti voto. quidam ſimplici propoſito. illi
qui perfecti ſunt voto tenẽtur abũdantes eſſe
in iuſticia. Unde Hiero. Si te perfectũ eſ/
ſe pollicitus es quid aliud dicam ꝙ̃ ꝗ tenere
debes. Alij vero perfecti ſunt ſimplici ꝓpoſi/
to. ⁊ illi ex deuotiõe ſtudent ſe euãgelicis cõſi
lijs q̃ntũ pñt cõformare cũ dei adiutorio. nõ
ſe pfectos reputantes. ſed attingere cupiẽtes.
⁊ tales q̃nqꝫ maiores ſunt illis de perfectione
gloriantes: ⁊ nõ viri pfecti exiſtentes. Exem/
plũ patet de duobꝫ. de ſolitario dãnato. ⁊ pere
grino ſaluato. Unñ legitur in vitaſpatrũ. qui/
dam frater in heremo deſiderans videre exitũ
iuſti ⁊ peccatoris diuino nutu venit ante q̃n/
dam ciuitatem duce lupo vbi erat monaſte/
riũ in quo erat quidã ſolitari⁹ magne pfectio
nis noie iacẽs in agone. ⁊ cũ ille vidit magnã
preparationẽ lampadaꝝ ad exequias ſolitarij.
qui erat tante reputatiõis ꝙ ſaluaret dñs ciui
tatẽ p eum: ⁊ eo mortuo peritura eſſet. in hora
exitus vidit diabolũ ignea tridente attrahen/
tem aĩam ei⁹ ⁊ torquentẽ eã. poſt hͦ ille frater
ingreſſus eſt ciuitatem ⁊ inuenit peregrinum

infirmũ in platea iacentē deſolatũ ⁊ neminem cũ eo ipm̄ ↄſolantē. In hora exit⁹ vidit michaelem archangelũ ⁊ gabrielē cũ alijs angel' cũ gaudio educētes aiam eius in refrigeriũ vite eterne. Ecce pfectio ex ſimplici ꝓpoſito ſalubrior fuit q̄ȝ illa ex voto. q: iuſticia ſimplicis ꝓpoſiti pfectior fuit ⁊ abundantior. Jo Prouer. xv. In abundātia iuſticie v̄tus maxima eſt. y Attamē ſciendũ pfectio illa eſt triplex. Prima eſt abſoluta cui nihil deficit. illa erit in celis. vbi erit ſtatus omniũ bonoꝝ aggregatione pfectus. Scḋa eſt pfectio v̄tutis que excludit oē illud qḋ charitati ↄtrariũ eſt. de qua Amb. Perfect⁹ nihil aliud q̄rit niſi pclarũ bonũ: qḋ eſt de⁹. ⁊ talē habuit abraā Gen. xvij. Ambula coram me ⁊ eſto pfectus. Tercia pfectio eſt q̄ nõ ſolũ vitat qḋ eſt charitati ↄtrariũ. ſed etiā oē qḋ impedit: ne totus anim⁹ in deũ ſit erectus. vt tpalia: ꝓpria volũtas. Unde Raban⁹. Perfect⁹ chriſti ſeruus nihil q̄rit poſſidere preter chriſtũ. q̄l' fuit apl's Philip. iij. Omnia arbitrat⁹ ſum vt ſtercora vt chriſtũ lucrifacerē. ⁊ ſic quilibet religioſus renuncians tempalibus ⁊ ꝓprie volũtati conatur ad pfectionē. Unde Bern. Sunt multi q̄ tota vita ad pfectionē tendũt. ⁊ tamē nunq̄ȝ attingunt. ſed cũ p vitam deficiũt redditur eis qḋ diſpenſatorie hic negat. Idcirco oēs religioſi ſemp debent ad pfectionē conari ⁊ nũq̄ȝ ſe pfectos reputare. ⁊ plus meditari q̄d eis deſit q̄ȝ quod aſſit. eo q̄ dicit Bern. Nemo tã pfectus eſt qui pfectior eſſe nõ poſſit. Idcirco iuſticia coꝝ debet eſſe abundantior. ſi volunt ingredi vitam eternã.

De eadem dominica.
Sermo. CXVII.

Niſi iuſticia veſtra abũdauerit plus q̄ȝ: vbi ſupra. Z Nota ex quo in pſenti euãgelio agitur de iuſticia q̄ eã Bern. in ſermone xxiij. ſic deſcribit di. Iuſticia eſt virt⁹ reddēs vnicuiq̄ȝ qḋ ſuũ eſt. ſupiori. equali. inferiori. ſibipſi. Primo ſupiori. ſupior noſter deus eſt. noſter dñs. noſter pater. noſter iudex. Jō rõne ſingulorũ aliq̄d reddere deo tenemur. Primo q: domin⁹. ideo rõne dominij tenemur ei ſubiectionē ⁊ obedientiã ad oīa ei⁹ mandata. Deutero. viij. Dñs deus tuus erudiuit te vt cuſtodias mandata ⁊c. Domin⁹ enim de⁹ tuus introducet te in terrã bonã. terrã riuorũ ⁊c. Riuus lactis eſt gaudiũ de humanitate. riuus mellis de diuinitate. ideo Mathei. xix. Si vis ad vitã ingredi ſerua mandata. Eccl. xv. Si volueris mandata ſeruare ↄſeruabũt te. Eccl'es. viij. Qui cuſtodit p̄ceptũ nõ experietur quicq̄ȝ mali. Jtē ad hoc terret cõminationibꝯ. Deutero. xxviij. q̄ ſi audire nolueris vocē dñi ⁊c. Sequitur. Uenient ſup te oēs malediciones iſte ⁊ apprehendēt te. maledictus eris in agro. in ciuitate. in horreo maledictus fruct⁹ ⁊c. Secũdo de⁹ eſt noſter pater. ei rõne paternitatis tenemur ei dilectionē q̄ omnes filij naturaliter patres ſuos diligunt. Matth. xxij. Diliges dñm ⁊c. Bern. Magna res eſt charitatis amor. Sed ſunt in eo gradus. Prim⁹ incipientiũ quo deũ ſup omnia diligim⁹. Bern. Tũc infimũ gradũ amamus charitatis cũ nihil ſupra deũ vl' equaliter deo diligim⁹. Mat. x. Qui amat patrē vl' matrē plus q̄ȝ me: nõ eſt me dign⁹. Jdo ad iſtũ requirit q̄ poti⁹ oīa dimittat q̄ȝ deum. Secũdus gradus altior ⁊ nobilior quo deus in oībus diligit. ſcȝ q̄ in oībꝯ que hõ agit intendit amorē dei: ⁊ in oībꝯ que cogitat vel facit querit ſolũ deum finaliter. ⁊ iſte grad⁹ q̄rit deum in cibo ⁊ potu: ⁊ in omnibus que agit. Tercius gradus quo deum ſimpliciter diligimus. iſte gradus amoris adeo validus eſt cunctis renuncians affectionibꝯ oēs alios amores expellit. In hoc gradu ſtetit apoſtolus Philip. iij. Omnia arbitratus ſuȝ ⁊c. et am mortem. Canticoꝝ. viij. Fortis ē vt mors dilectio. Aug. Ingratitudo deſpicit in tantũ diligit. Tercio de⁹ eſt iudex nr̄. iō tenemur ei timorē ⁊ ſubiugationē. nã ipe eſt adeo iuſt⁹ iudex q̄ rõne iuſticie nullũ relinq̄t pctm̄ impunitũ. ſcḋm aplm̄ Ro. iij. Omēs peccauerūt ⁊ egent gr̃a dei. iō oēs tenemur ei timorē. Eccl. i. Qui ſine timore eſt non poterit iuſtificari. Bern. Timor ⁊ religio ſunt annexa. vnuȝ nõ ſtat ſine reliq̄. Criſ. Facile deuiat a iuſticia q̄ nõ timet deũ ſed hoīem. Jō de oībus iuſt' cuȝ legit' timor dñi addicit. vt patȝ de iob. Job. i. Uir erat i terra hus noīe iob. ⁊ erat vir ille ſimplex ac rect⁹ timēs deũ. Lu. ij. de ſymeone. ⁊ erat hõ iſte iuſt⁹ ⁊ timorat⁹. A Scḋo tenemur exigēte iuſticia eq̄li. ſ. primo. ⁊ pmo cõgratulationē in oībꝯ bõis. ſcḋo in mal' cõpaſſionē. tercio in dubijs piã diiudicationē. hec eñ tria nob' cupim⁹ exhiberi. iō ex debito caritatis q̄ tenemur ꝓximos diligere ſic nos ipſos. eadē etiã ꝓximis impendere ſtudeam⁹ ſi nolumus mandati ſui fore tranſgreſſores. Primo tenemur de oībus bonis ↄgratulationē. vt ait cris

gaudeam⁹ ex affectu q̄ſi nobis pueniſſent. vt hortamur de hoc Eccl. xxij. Fidē poſſide cum amico in paupertate illi⁹ vt ⁊ in bonis illi⁹ leteris ad Ro. xij. Gaudete cū gaudentib⁹. flete ⁊c. Eccl. xxvij. Dilige pximū ⁊ ↄiūgere fide cū illo. ſcꝫ vt facias bonū illi ſicut ⁊ tibi. Scd̄o in malis tenemur cōpaſſionē. quā iuſticiā docꝫ ap̄ſus Ro. xij. flete cū flentib⁹. illā iuſticiā habuit Job. xxx. Flebam quondā ſup eo q̇ afflictus erat. ⁊ cōpaciebat̄ aīa mea paupi. docet nanqꝫ Salo. puer. xxiij. Cū ceciderit inimicus tuus ne gaudeas. ⁊ in ruina ei⁹ ne exultet cor tuū. ne forte videat dn̄s ⁊ diſpliceat ei et auferat ab eo iram ſuā. Dicit̄ eni Prouerbio. xvij. Qui in ruina letat̄ alteri⁹ nō erit punit⁹. Tercio in dubijs piā ↄiudicationē. vt q̇cq̇d de eis fuerit viſum ⁊ auditū: hoc pie et charitatiue iudicem⁹. Eccl. iiij. In iudicando eſto pupillis miſericors. Ro. xiiij. Tu q̇s es q̇ iudicas alienum ſeruū: dn̄o ſuo ſtat aut cadit. Bern. Caue ſerue dei quē imitari nō vis ↄdēnare videaris. caue aliene ↄuerſatiōis eſſe curioſus inueſtigator: aut temerari⁹ iudex. Etiam ſi perperā actū rephendis. ne ſic iudices pximū magis excuſa intencionē ſi opus nō vales. puta ignorantiā. puta ſubrepcionē. puta caſum. qd̄ ſi nō potes ſuade tibi ipi. q̇d de me illa tēptatio feciſſet ſi in me p̄ſtātē accepiſſet.

B Tercio exigente iuſticia inferiori aliqua tenemur. ſi nō habem⁹ inferiores. tūc nobiſipis tenemur tria. Primo pctm̄ relinquere. Hiero. in ep̄la ad filiā maurīcij. Juſticia nihil aliud eſt q̄ꝫ nō peccare. De quo puerbi. xiij. Juſticia cuſtodit innocētis viā. vn̄ Proſius. Si q̇d min⁹ vel magis aliq̇s facit q̄ꝫ iuſticia patit̄ iniuſtus eſt. Scd̄m qd̄ tenemur nobis pterita pc̄ta punire Aug. Homo puniat pctm̄ in ſeipo vt nō puniatur pro illo. Primo debet pc̄ta punire p ↄtritionē. Grego. Jā iuſtus fit q̇ illud qd̄ contra iuſticiā fecit p lachrymas punit. Scd̄o debem⁹ punire peccata p confeſſionē. Prouer. xviij. Juſt⁹ prior ē accuſator ſui. Tercio debem⁹ punire pc̄ta p ſatiſfactionē. Vn̄ Prouer. xvi. Initiū vite bone eſt facere iuſticiā. Tunc implet̄ illud qd̄ ſcribit Aug. de gratia ⁊ libero arbitrio. ſi homo ē punitor de⁹ eſt defenſor. Tercio tenemur nobiſipis ex iuſticia bona agere. Iſido. Ille veraciter iuſtus ē qui vicia ſupplantat et in bonis opibus finaliter pſeuerat. De talib⁹ dicit Ps. cv. Beati qui cuſtodiūt iudiciū ⁊ faciūt iuſticiā in omi tpe. Et merito dicunt̄ beati rōne opatiōis iuſticie. Primo ex illo. q: illorū

aīa ex deo naſcit̄. Vn̄. i. Joh. iij. Omis qui facit iuſticiā ex deo nat⁹ eſt. Scd̄o p iuſticiam homo a deo acceptat̄. Actu. x. In omni gente qui timet deū ⁊ opatur iuſticiā accept⁹ eſt illi. Tercio p iuſticiā a malo pene cuſtodit̄. Dan. vi. Deus me⁹ miſit angelū ſuū ⁊ ↄcluſit ora leonū ⁊c. quia corā eo iuſticia inuēta eſt in me. Quarto p iuſticiā ſedes in celo preparatur. ps. lxxxviij. Juſticia ⁊ iudiciū preparatio ſedis tue. Et Eccl. xx. Qui opatur iuſticiā ipe exaltabitur. Quinto p iuſticiā homo a morte eterna liberat̄. Prouer. xi. Nō proderunt diuitie in die vltionis. iuſticia autem liberabit a morte. Sexto p iuſticiā hō ſaluat̄ Eccl. xx. Salus anie in ſanctitate iuſticie. Figurat̄ Gene. vij. dixit dn̄s noe. Ingredere tu et omis domus tua in arcam. te enim vidi iuſtum coram me. Per arcam intellige regnū celi. q: eſt habitatio iuſtorū. iuxta illud ps. xiiij. Dn̄e q̇s habitabit in tabernaculo tuo. Rn̄det. q̇ opatur iuſticiā. Ideo puer. xxi. Qui ſequit̄ iuſticiā ⁊ miſericordiā inueniet vitā. vt ptꝫ de traiano qui propter iuſticiā exhibitā vidue liberatus fuit per pces ſancti gregorij. Vide in vita ſancti Gregorij.

De eadem dominica.
Sermo. CXVIII.

Audiſtis q: dictū eſt antiq̇s. nō occides. q̇ aūt occiderit reus erit iudicio. Ego aūt dico vob. q: oīs q̇ iraſcit̄ fratri ſuo re⁹ erit iudicio. Mat. v. C Iſta ē ſcd̄a ps pncipalis iſti⁹ euāgelij in q̇ vt dixi docet iracūdie frenationē. ⁊ iracūdia ↄſiſtit in trib⁹. ſ. in corde. ore ⁊ ope. De iracūdia cordis dr̄ in textu. Omis q̇ iraſcit̄ fratri ſuo. ſ. in corde re⁹ erit iudicio. Sꝫ dī. vtrū chriſt⁹ hic inhibuit omnē irā. Rn̄det̄ q̇ nō. q: q̇dā ira ē bona ⁊ licita. q̇dā venial̄. q̇dā vero mortal̄. Pro q̇ ſciendū ira octo mōis fit. Primo qn̄ hō iraſcit̄ ſup peccatū ppriū vl̄ alienū in eo q̇ fecit ↄtra deū. illa eſt laudabil̄. de q̇ Ps. iiij. Iraſcimini ⁊ nolite pec. Eccl̄s. vij. Melior eſt ira riſu. q: p triſticiā vult⁹ corrigit̄ anim⁹ delinquētis. Contra qd̄ faciūt adulatores q̇ laudāt mala i. primū vl̄ rident de eis q̇ ſunt ↄtra honorē dei ⁊ ſalutē aīaꝝ. ⁊ tales faciūt ſe pncipes oīm maloꝝ illoꝝ. de q̇ Ro. i. Nō ſolū q̇ ea faciūt ſꝫ etiā q̇ cōſentiūt facientib⁹ digni ſunt morte. nā peccato fratris ſemp eſt iraſcendū. q: hec eſt ira per zelū. de qua Aug. Fratri nō iraſcit̄ qui peccato

fratris iraſcit. ⁊ ſic helyas irat⁹ eſt cõtra ſacer/
dotes ydolorũ balaal. iij. Reg. xviij. ſilr ⁊ mata
thias ꝯtra cultores ydoloꝝ. i. Mach. ij. ſic et
xp̃s cõtra ementes et vendẽtes in tẽplo. Joh.
ij. Sic ⁊ moyſes ꝯtra ydolatriã quã fecerũt fi
lij iſrl' cũ vitulo ꝯflatili iratus eſt. ita ꝙ vigin/
titria milia hoim occidit. ⁊ hec ira eſt lauda/
bilis. qꝛ eſt ſignũ ꝙ ſunt filij dei. qꝛ nõ poſſunt
ſuſtinere iniuriã dei. Dicit eni Criſ. Si ira ꝑ
zelũ nõ fuerit nec doctrina ꝓficit. nec iudicia
ſtant. nec crimina cõpeſcunt. Et ſubdit Criſ.
Nõ iraſci vbi iraſcendũ eſt. pctm̃ pcto adde/
re eſt. Scda ira eſt tolerabilis qñ ſubito ⁊ ſi/
ne deliberatione rõnis ⁊ cito tranſit. ⁊ hec ẽ ve
nialis. D Sed tercia irã eſt qñ quis ira
ſcitur ⁊ in modico ſe vult vindicare: cũ etiam
poſſet ſe vindicare in magno: ⁊ nõ vult ꝓpter
deũ. talis ira ⁊ cõmotio ꝓpter paruitatez vin/
dicte põt ſolũ eſſe pctm̃ veniale vt trahendo
puez ꝑ crines. Quarta eſt ira cũ qs iraſcitur
in ſeipo ⁊ impatiens efficit: ⁊ tñ in nullo vult
vindicari nec v̄bo nec facto oñdere. Et h̄ qñ/
qꝫ ꝯtingit ex naturali cõmotione: ⁊ ſic eſt ve/
niale pctm̃. Vñ Caſſiodo. Venialis ira eſt q̃
nõ ducit ad effectuz. Quinta ira eſt cũ qs ira
ſcitur cũ deliberatiõe et ꝯſenſu rõnis. ⁊ in aĩo
cogitat quõ ſe poſſet vindicare. licet h̄ nõ oſtẽ
dat. Et tal' ira deliberata eſt pctm̃ mortale. Et
taliter iraſcẽs quis reus erit iudicio. qꝛ dign⁹
eſt vt ad iudiciũ dei citetur. Et q̃liter illud ꝓ/
ceptũ. diliges proximũ tuũ ſicut teipm̃ ſerua/
uit requirẽt ab eo. Hec ira turbat ſpũſſancti
hoſpitiũ. De quo Grego. Dũ ira animũ pul
ſat ſpũſſancti hoſpitiũ turbat. ſignãter qñ pe
tit vindictã nõ ꝓpter iuſticiã vl' demeritum.
ſed ſolũ in vltionẽ: ⁊ preter iuſticiã ⁊ pl⁹ q̃ꝫ de/
meruit ordine debito pretermiſſo. De hac ira
habet Job. v. Virũ ſtultũ interficit iracũdia
⁊ Jaco. i. Ira viri iuſticiã dei non operatur.
E Sexta ira eſt qñ nõ ſolũ in corde tenet:
ſed etiã ꝑ ſigna exteriora oſtendit. vt qui non
vult loqui cũ proximo: vl' auertit faciẽ vel re/
ſpicit eũ toruo vultu. Et qñ debet obuiare a/
licui tũc aliã plateã vadit. vl' oculos inclinat
ne eũ inſpiciat. ⁊ talis reus erit ꝯſilio. de q̃ tex
tus. qui dixerit fratri ſuo racha reus erit cõſi/
lio. Racha ſm̃ Remigiũ eſt interiectio indi/
gnantis. conſiliũ autẽ equitatis eſt: ꝙ eadem
menſura remetietur eis. ſicut ipi ꝓximis ſuis
ſigna ire oñderunt. Sic chriſt⁹: maria et om/
nes ſancti oñdent irã indignatiõis eius ipis.
Chriſt⁹ oñdet eis iram ſuã ꝙ nunq̃ꝫ eum lete
videbũt ⁊ nunq̃ꝫ eis miſerebit. Maria ⁊ om
nes ſancti oñdent eis irã ꝙ nõ orabũt pro eis
Juxta illud Jere. vij. Noli orare ꝓ pplo h̄
nec aſſumas ꝓ eis laudẽ ⁊ orõem ⁊ n̄ obſiſtas
mihi. quia nõ exaudiã te. nam tales nõ habe
bunt ſuffragiũ ſanctorũ. vt patet i diuite Lu.
xvi. qui petiuit guttã aque ⁊ nõ obtinuit. nec
habebunt auxiliũ ſanctorũ angelorũ. quia an
geli exibunt ⁊ ſepabunt malos de medio iuſto
rũ ⁊ mittent eos in caminũ ignis ⁊c. Matth.
xiij. Job. xxxvi. Non te ſuperet ira vt aliquẽ v'
opprimas. ⁊ apl's Ephe. iiij. Sol non occi/
dat ſup iracundiã vram. ſilr Leui. xix. Nõ q̃
ras vltionẽ nec memor eris iniurie ciuiũ tuo/
rum. quia dicit Prouerb. xxvij. Graue eſt ſa
xum ⁊ onerosa arena. ſed ira ſtulti vtroq; gra/
uior. ⁊ Prouer. xxvi. Sicut carbones ad pru
nas et ligna ad ignem. ſic vir iracundus ſuſci
tat rixas. F Septima ira eſt qñ nõ ſolũ
oſtenditur ſignis ſed etiã exprimitur verbis
⁊ vituperijs. talis erit reus gehẽne ignis. Vn
de dicit hic. Qui autẽ dixerit fratri ſuo fatue
reus erit gehenne ignis. ſi talis reus eſt q̃ di/
cit fatue proximo ſuo eum ꝯfundendo. quid
tunc reus erit ille qui dicit aliquẽ innocentez
furem latronẽ ⁊ nequã ex ira ⁊ clamore vt ab
alijs audiatur ⁊ corã eis ꝯfundatur. talis re⁹
eſt. et iuſticia dei requirit hoc vt eadẽ menſu/
ra remetiatur ei: ſcꝫ ꝙ deus abijciat eũ in ꝓfun
dũ corã ſanctis ⁊ angelis dei ſicut ipe cõfudit
proximũ. et ſicut ipe maledixit alijs ſic incur/
ret maledictionẽ eternã. audiẽs cũ maledicti
illud Matth. xxv. Ite maledicti ⁊c. Qui au
tem innocẽs eſt ⁊ ſuſtinet patienter maledicti
onẽ ꝓpter deũ. de⁹ ꝯuertet maledictionẽ in be
nedictionez. Ps. cviij. Maledicent illi ⁊ tu
bñdices. de q̃ Aug. Qui iuſt⁹ eſt ⁊ iniuſte ma/
ledicit: ꝑmiũ ei ꝓ maledictiõe reddet. Mat.
v. Beati eſtis cũ maledixerint vob homines ⁊c.
qm̃ merces vr̃a co. eſt in celis. De tali ira ſcri/
bitur Eccl'es. vij. Ne ſis velox ad iraſcenduz.
qꝛ ira in ſinu ſtulti requieſcit. Reuera ſtulti.
qꝛ ira oculũ rõnis excecat. pſ. vi. Turbat⁹ eſt
a furore o. m. Gre. Dũ ira animũ pulſat mẽ/
bra trepidat. oculos inflãmat. notos non no
ſcere facit. ore clamat ſꝫ intus qđ loquitur igno
rat. ſicut eni olla bulliens pinguia cũ fecibus e/
mittit. ſic iracũdus cũ veris falſa pmit. Vñ ca
tho. Impedit ira ⁊c. Ira facit hoiem ꝑcipita/
re in foueã pctĩ. puer. xxix. Vir iracũdus pro
uocat rixas. ⁊ q̃ ad indignãduz facilis eſt. erit
ad peccãdũ ꝓcliuior. Aug. Iracũdia eſt mul
toꝝ vicioꝝ ianua. q̃ clauſa virtutibꝫ dabitur
requies. q̃ aperta ad oĩa facin⁹ hõ erit parat⁹.

Octaua ira eſt q̄ pcedit ad factū ꝛ opꝰ malū
ↄtra ꝓximū. ſicut pcutere vulnera vl' occidere
vl' minas īponere ↄ deū ꝛ ↄ iuſticiā. ꝛ h̄ ē val/
de magnū pctm̄. qꝛ occidere ꝓximū vl' effun/
dere ſanguinē innocentē eſt pctm̄ de q̄tuoꝛ ī
celū clamātibꝰ. vñ Gen. iiij. Vox ſanguinis
fratris tui abel clamat ad me de terra. nūc igit̄
maledictꝰ eris ſup terraꝫ q̄ apuit os ſuū ꝛ ſu/
ſcepit ſanguinē fratrꝭ tui de manu tua. cū opa
tus fueris eā nō dabit tibi fructꝰ ſuos. h̄ dcs
ꝙ terra eſt maldicta q̄ ſanguinē innocētē ſuſce
pit: ꝛ q̄ innocentē ſanguinē fudit ↄ deū ꝛ iuſti
ciā. ḡ q̄cūqꝫ ex ira vl' vindicta ledit vel pcutit
ꝓximū vl' vulnerat peccat moꝛtalr̄. totiēs q̄ti/
ens. ❡ Circa qđ q̄rit̄ vtꝝ vir pcutiēs vx
oꝛē ꝓpriā peccet moꝛtalr̄. Rn̄r. ꝙ nō. ſi cā coꝛ/
rectionis ꝛ moderate h̄ facit. qꝛ ſupioꝛ hꝫ coꝛ
ripe inferioꝛē. ſꝫ vir eſt caput mlieris ꝛ nō ecō
uerſo. Vñ Gen. iij. dixit dñs ad euaꝫ. Sub
ptāte viri eris: ꝛ ipe dñabit̄ tui. Si aūt ex vin
dicta ꝛ ira ſine cā eā ledit vl' pcutit peccat moꝛ
taliter. Aduertendū aūt de illis q̄ offenſi ſunt
ab alijs in taberna ſiue alias q̄ nō pñt ſe in eis
vindicare. ſꝫ illā vindictā inferūt ſuiſ vxoꝛibꝫ
ſine cā. ꝛ in h̄ grauiter deū offendūt. Jō ſciendū
ꝙ mlieres dñt eſſe patiētes ꝛ mutes. in cuiꝰ ſi/
gnū hñt voces lenes ꝛ ligant colla cū peplis
mollibꝫ: in ſignū ꝙ dulciter rñdere debēt iuis
iracūdis maritis. ꝛ ꝑare irā ſuis mollibꝫ rñ/
ſis. iuxta illđ ꝓuer. xv. Rñſio moll' frāgit irā.
ſmo durꝰ ſuſcitat furoꝛē. iō mlieres ꝑcipue de
bent cauere irā. Eccl. xxv. nō eſt ira ſup iram
mulierꝭ. Vñ legit̄ de mliere iracūda q̄ ſe repu
tabat deuotā in ieiunijſ ꝛ oꝛōibꝫ. ſꝫ h̄ viciū ꝑn
cipaliter in ſe hēbat. vt q̄cūqꝫ eā ſel' offendiſſet
illū āpliꝰ nō dilexit. ꝛ nēo vindictā ꝛ iracūdi/
am ab ea potuit remouere. tandē grauiter infir
mata ↄfeſſa fuit alia pctā oīa. ſꝫ illud viciū nō
ↄfitebat̄. ꝛ cū ſacerdoſ ptidē apuit corpꝰ dñi
ſibi poꝛrigēs os ſuū clauſit ꝛ ad pietē ſe vertit
di. corā ſacerdote ꝛ oī pplo tūc pñte. ſicut ſēte
bā me ſepe ab alijs q̄ me offenderūt. ꝛ nūqꝫ eis
ex coꝛde induſi: nec āmodo eos dilexi. ꝛ cōti
nue in iracūdia ſteti. ſic deꝰ ſētit ſe a me. ita vt
nunqꝫ miſicoꝛditer recipiet me. nec ego eū vn
qꝫ in regno celoꝝ ꝓpter meā irā videbo: ſed cū
oībus iracūdis infernū intrabo. vbi eternalr̄
ter cū oībꝫ dānatis ardebo. ꝛ ſic expirauit.

De eadē dominica. Sermo. CXIX.

AVdiſtis qꝛ di
ctū eſt antiqs. nō occides Mat
thei. v. D Sciendū ergo q̄ p̄ns euāgeliū
facit mentionē de iuſticia. Notādū eſt vt dic
Sen. iuſticia ↄſiſtit in tribꝫ. ſ. in innocētia. be
neficētia ꝛ obediētia. Pꝛīo in innocentia. de q̄
ſatis dictū eſt in ꝑoꝛibꝫ ſmōibꝫ. Scđo in be/
neficētia ꝓximi. vt ꝓximꝰ nō ledat̄ in coꝛde ꝑ
rancoꝛē. in oꝛe ꝑ maledictionē. in ope ꝑ coꝛpa
lem leſionē. mō īter coꝛpales leſiōes maxia le/
ſio ē homicidiū. qđ ꝓhibet̄ in v̄bis ꝓmiſſiſ di.
Nō occides. h̄ manichei recepūt originē er
roris dicentes neminē debere occidi. nec aīal
brutū nec hoīeꝫ. qđ eſt falſuꝫ. nā ds dedit hoī
bus ptātē ſup bruta di. Gen. i. Dñamini pi/
ſcibꝫ marꝭ ꝛ volatilibꝫ celi: ꝛ vniūſis aīantibꝫ
q̄ mo. ſup ter. Nā di. ſctūs Tho. ij. ij. q. lxiiij.
nō peccat q̄ vtit̄ re ſua ad h̄ ꝓut oꝛdiata ē. ſed
deꝰ oꝛdinauit aīalia ad vſuꝫ hoīm. igit̄ eis vti
nō eſt pctm̄. Jō ſm Aug. de ci. dei ſic eſt intel/
ligendū. nō occides. ſ. hoīeꝫ: nec teipm in pri/
uata pſona. nec coꝛpalr̄ nec ſpūalr̄ a teipo. di/
cit notāter a teipo. qꝛ ex ſpūſctō vt ſamſon. nō
eſt pctm̄. videt tñ ne angelꝰ ſathane trāſfiguꝛꝫ
ſe in angelū lucis ꝛ decipiatꝭ a ſpū maligno. i.
Joh. iiij. Nolite oī ſpūi credere. ſꝫ ꝓbate ſpi/
ritꝰ an ex deo ſint. Jtē dicit hoīem nec alteruꝫ
nec teipm. qꝛ hr̄ in cano. xxiij. q. v. nō eſt. Nō
eſt nrm̄ moꝛtē arripe. ſꝫ illatā ab alijs libenter
accipe. Nā habet̄ ibidē ca. ſeqnti placuit: ꝙ nō
eſt ꝑ eis oꝛādū q̄ ſeipos occidūt niſi in feruo/
re facerēt ꝛ mera fatuitate. J Jtem dicit
in ꝑuata pſona. Si enim eſt pſona cōis vt iu
dex. aduocatꝰ. tūc cōpetit illi ex officio ꝛ de pce
pto. Exo. xxij. Maleficos ne patiaris viuere.
Dicit nāqꝫ ſctūs Tho. ij. ij. Sicut ꝓ ſalute to
tius coꝛpis abſcindit̄ mēbꝝ putridū. ſic male
factoꝛ abſcindendꝰ eſt vt ſaluet̄ cōe bonū. Vñ
in cano. xxiij. q. v. rex. Rex dꝫ furta cohibere.
adulteria punire. impios de terra ꝑdere. parri
cidas ꝛ ꝑiuros nō ſinere viuere. filios ſuos nō
ſinere impie agere. Cur oꝛat̄ pro pſidentibꝫ. i.
Thi. ij. Obſecro igit̄ ꝑmū oīm fieri obſecrati
ones. oꝛōnes. poſtulatiōes. grāꝝ actiōes ꝓ oī
bus hoībꝫ. ꝓ regibꝫ ꝛ oībꝫ q̄ in ſublimitate cō
ſtituti ſūt. vt q̄etā ꝛ trāquillā vitā agamꝰ ī oī
pietate ꝛ caſtitate. Et talē hr̄e nō valemꝰ niſi
occidant̄ mali. Jō Ro. xiij. Miniſter dei nō
ſine cā gladiū poꝛtat. ſ. in defenſionē bonoꝝ ꝛ
vindictā maloꝝ. nā timēdū ē eo ꝙ reges ꝛ ꝑn
cipes ſūt negligētes extirpare malos eos īcur
rere irā dei. ſicut ſaul. i. Re. xv. q̄ nō occidit a/
gag regē. iō per ſe fuit ꝑuatꝰ regno. Jō moy/
ſes collaudauit occiſoꝛes ydolatraꝝ. Exo. xx/
xij. Cōſecraſtis manꝰ vr̄as hodie dño vnuſq

q̃ſqꝫ iu filio ⁊ in fratre ſuo. propter qḋ dixit de
ꝑncipibꝫ nolentibꝫ eradicare pctõres legẽ dei
puaricantes Num. xxv. Tolle cunctos ꝑnci/
pes ⁊ ſuſpẽde eos ↄtra ſolẽ in patibul: vt auer
tat furor me⁹ ab iſrl: ⁊ ſic phinees fili⁹ eleazar
auertit iram dei: eo ꝙ occidit peccãtes. Idcirco
habet in can. xxiij. q. viij. legi. Nõ eſt crudeli/
tas crimina ꝑ deo punire: ſꝫ pietas. ⁊ Hiero. ſup
Iſa. Nõ eſt crudelis q̃ crudeles iugulat: ſꝫ me/
ritoriũ: cũ fit amore iuſticie ⁊ ñ vindicte. Sꝫ
heu iã nũc implet illud. i. Reg. viij. Acceperũt
munera ⁊ puerterũt iudiciuꝫ. qlis fuit achab
cui dictũ eſt. iij. Re. xx. Quia dimiſiſti viruꝫ
dignũ morte. ſ. benedab de manu tua. erit aĩa
tua ꝑ aĩa ei⁹: ⁊ ppl's tu⁹ ꝑ pplo ei⁹. ⁊ Sene/
ca in li. de moribꝫ. Bonis nocꝫ q̃ malis parcit.
Idcirco eſt ſpẽs iuſticie extirpare malos. de q̃
ſalomon Sap. i. Diligite iuſticiã qui iudica
tis terrã. Nã cũ iudex reũ ↄdẽnat vł miniſter
taliter dãnatũ occidit. tale homicidiuꝫ pt eſſe
ſine pctõ: ⁊ aliqñ meritoriũ ſi fit amore iuſti/
cie ⁊ ↄſeruanõe boni cõis ſiue rei publice. Eſt
aũt pctm̃ qñ fit ex liuore vindicte vel ex dele/
ctatione fundẽdi ſanguinẽ vel ꝑ aliq̃ queſtu.
xxiij. q. v. Cũ miſter. Siłr ibidẽ ca. miles. reũ
nõ iudex ſed lex occidit. k Itẽ dicit notã
ter corpalr vel ſpũaliter: ad deſignãduꝫ ꝙ ho
micidiũ eſt duplex. ſ. corpale ⁊ ſpũale. Corpo
rale hoĩcidiũ fit q̃tuor mõis. Prĩo iuſticia
dictãte: ⁊ tale homicidiũ vt pdictũ eſt ſi fit a/
more dei ⁊ ex ordĩe iuſticie nõ eſt pctm̃. ſed qḋ
amplı⁹ eſt ſi prãtẽ iudicialẽ hñtes nõ puniũt
aliqñ pctã. tũc ſepe ab alienis dei iuſſu ꝑpter
diuĩe maieſtatis offenſaꝫ puniunt Deq̃ Am
bro. ⁊ ponit. xxiij. q. v. remittunt. §. Hinc no/
tandũ eſt ꝙ de⁹ aliqñ punit pctã ꝑ neſciẽtes. ſi
cut ꝑ ſennacherib. ij. Paralip. xxij. Itẽ ꝑ na/
buchodonoſor. iiij. Re. vl. Itẽ ꝑ antiochũ. ij.
Mach. v. Itẽ ꝑ ꝑncipeſ romanoꝝ ⁊ ꝑ nõnul
los reges gẽtiliũ pplm iſraeliticũ delinquẽteꝫ
puniuit. Vñ dicit dñs ꝑ ꝓphaꝫ yſaiam c. x.
Virga furoris mei aſſur. ipe aũt nõ cognouit
Per ſcientes pctã puniunt. ſicut ꝑ filios iſrł
voluit de⁹ peccata punire amorreoꝝ ⁊ chana
neoꝝ ⁊ aliaꝝ gentiũ q̃rũ terrã iſraeliticis poſſi
dendã dedit ⁊c. Scd̃o fit homicidiũ corpale
neceſſitate inſtigãte. ⁊ h̃ duplr. aut neceſſitas
eſt euitabił aut ineuitabił. Si euitabilis. ſ. ꝙ
homo pt honeſte euitare inſeq̃ntẽ ſe ⁊ nõ vult
ſed occidit. ⁊ tũc reus eſt homicidij. ⁊ pñiam
d3 agere tanq̃ꝫ ꝑ mortali. Si aũt neceſſitas ẽ
ineuitabilis. ſ. cũ q̃s occidit pſeq̃nteꝫ ſe nõ ex
odio vel rancoris fomite: ſꝫ ex animi dolore.

qꝛ aliter nõ poterat piculũ occiſiõis euadere.
talis nõ peccat. nec aſtringit ad pñiaꝫ niſi ad
cautelã. qꝛ pot timere ne illũ occiderit motus
ira vel liuore. vł de libidie vindicte ⁊ nõ ex ſo/
la neceſſitate defendẽdi. interiorẽ tñ pñiam ſp
debet hr̃e ꝙ in tantã venerit neceſſitateꝫ. vt di
cit Ganfredus ⁊ Hoſtien. L Item no
tandũ licet ꝑ ↄſuatione pſone ꝓprie in neceſ
ſitate ineuitabili aliquẽ liceat occidere. ne ipe/
met occidat. h̃ nullaten⁹ eſt licitũ ꝑ ↄſuatiõe
reꝝ tpaliũ. qꝛ vita ꝓximi eſt prepõnẽda rebꝫ
fortune. niſi hõ ex hac ablatione reꝝ tpalium
incurreret extremã neceſſitatẽ. vt ſi q̃s hret in
deſerto vnũ panẽ ꝑ ↄſuatione pſone ꝓprie. il/
lũ poteſt ꝑ neceſſitate vict⁹ ſui ſicut pſonaꝫ ꝓ
priã ↄſuare. Tercio fit caſu occurrente. ſꝫ ibi/
dem diſtinguẽdũ eſt. qꝛ aut dabat operam rei
licite: aut illicite. ſi illicite. puta ſi q̃s iecit lapi
dẽ vel ſagittã verſus loca vbi ↄſueuit eſſe trã/
ſitus hoĩm reus eſt homicidio. vt habet. xv.
q. i. merito. Oĩs hoĩes q̃ ſciẽtes faciũt qḋ nõ
licet vellent licere facere. ⁊ tal' efficit irreglaris
ſm Inno. vt pꝫ de homici. c. quidã. Si vero
dabat operã rei licite. vt ſi pulſauit ⁊ bacillus
aliquẽ interfecit. tale homicidiũ nõ eſt pctm̃:
qꝛ nõ voluntariũ. Aug. Nil pctm̃ niſi volun
tariũ. Quarto cõmittit homicidiũ corpale ꝓ
pria volũtate impellente ⁊ ↄſentiẽte. tale ſem/
per eſt mortale: qꝛ voluntariũ. niſi fieret neceſſa
ria defenſione. vt in bello iuſto. vt pꝫ. xxiij. q. i.
q̃ culpat. de tali occiſione dr Exo. xxi. Qui ꝑ
cuſſerit hoĩem volens occidere morte moriat.
Et h̃ homicidiũ corpale ⁊ voluntariũ adhuc
fit multiꝭ mõis. Prĩo ↄceptionẽ impediendo
vt onan fundẽs ſemẽ in terram. Gen. xxxviij.
Scd̃o ſterilitatẽ pcurãdo. Tercio tradendo
vt iudas chriſtũ Mat. xxvi. Quarto nõ libe/
rando cũ poſſet vel impediẽdo eũ q̃ poteſt li/
berare. Prouẽ. xxiiij. Erue eos q̃ ducuntur ad
mortẽ. Quinto pcipiendo. vt herodes iratus
mittẽs occidit mltos pueros Mat. ij. Sex
to ↄſulẽdo. vt cayphas Joh. xvi. Expedit vo
bis ⁊c. Septimo ↄſentiendo. vt achab q̃ con
ſenſit in necẽ naboth. cui dixit helyas. iij. Re.
xxi. Occidiſti inſup ⁊ poſſediſti in loco hoc i
quo linxerũt canes ſanguinẽ naboth. lambẽt
quoqꝫ ſanguinẽ tuũ. M Scd̃m eſt ho
micidium ſpũale. ⁊ hoc dupliciter. Vno mõ
prout q̃s occidit ſpũaliter ſeipſum peccando
mortaliter. Sap. xvi. Homo aũt occidit qui
dem per maliciã animã ſuam. ⁊ Sap. i. Os
autẽ qḋ mentitur occidit animã. De talibus
dicit Ps. lxi. Interficitis vniuerſi vos. Sꝫ

cūdo occidit q̄s ſpūaliter proximū. ꝛ h̄ multi
pliciter. Primo in corde odiendo. i. Joh. iij.
Qui odit fratrē ſuū homicida eſt. ꝛ ſic iudei
chriſtū occiderūt Sap. ij. Circūueniamus ğ
iuſtū q̄m inutil' eſt nob ꝛ ꝯtrari⁹ eſt opib⁹ no
ſtris ꝛc. Et ſic iudei ex inuidia facti ſunt ho/
micide: ꝛ theſaurizauerūt ſibi malū: inſipien/
tes ꝛ maligni oderūt ſapiam. et facti ſunt rei i
cogitatiōib⁹ ſuis. Scđo ore detrahēdo: q̄l/
le cui detrahit' occidit' in ꝯſcīa illi⁹ q̄ detractio/
nē audit in q̄ pri⁹ viuebat p bonā famā. de ta/
lib⁹ Hiere. ix. Sagitta vulnerās lingua eoꝝ
dolū locuta eſt. Nā ſm̄ Berñ. lingua detra/
ctoris eſt acutiſſima q̄ tres penetrat vno ictu
q̄ſi gladi⁹ triceps. pš. lxiij. Exacuerūt vt gla/
diū linguas ſuas Tercio nō arguēdo. de quo
Gre. ꝛ habet' xliij. di. ephe ſijs. Quia cū incre
pare delinquē: eos noluerit. eos ꝓculdubio ta/
cendo paſtor occidit. de q̄ etiā Ezech. iij. ꝛ xxx
iij. ca. Si dicēte me ad impium: impie morte
morieris: ꝛ nō fueris locutus ei vt ſe cuſtodiat
impi⁹ a via ſua mala. ipe impi⁹ in iniquitate
ſua morietur: ſanguinē aūt ei⁹ de manu tua req̄/
ram. Jō Actu. xx. di. apl's. Mūde ſūt man⁹
mee a ſanguie oīm vr̄m. non enī ſubterfugi q̄
min⁹ annunciarē oīne ꝯſiliū dei vob. Grego.
Mūdus a ſanguie coꝝ nō eſſet ſi eis dei ꝯſili
um ꝓnūciare noluiſſet. Quarto malo exēplo
ſcandalizādo ꝛ corrūpendo Ro. xiiij. Noli ci
bo tuo ꝑdere illū ꝑ quo chriſt⁹ mortuus eſt. ꝛ
Mat. xviij. Ve illi ꝑ quē ſcandalum venit.
Quinto miſicordiā in extrema neceſſitate de/
negando. De q̄ Amb. Paſce fame morientē
ꝛ. i. xxxvi. di. paſce. Sexto bona paupeꝝ rapiē
do Ecci. xxxiiij. Qui aufert in ſudore panē q̄
q̄ occidit ꝓximū ſuū. Et ponit in eodē loco ra
tionē di. Panis egentiū vita paupeꝝ eſt. qui
defraudat illū hō ſanguinis ē. Septimo ho/
micidiū ſpūale fit hoiem ad peccandū cōpellē
do. de q̄ Aug. ꝛ ponit' xxij. q. v. Ille q̄ hoiē ꝓ/
uocat ad iurationē: ꝛ ſcit eū falſuꝫ teſtimoniū
iuraturū eſſe vincit homicidā. Dicit glo. bar/
tho. brixieñ. Non intelligas q̄ plus peccat
piurus q̄ȝ homicida. imo ille pl⁹ peccat. vt. xiij
di. c. i. Sȝ dr̄ eū vincere: q̄ȝ mai⁹ dānuȝ facit:
q̄ȝ mai⁹ dānū eſt in amiſſiōe vni⁹ anie q̄ȝ mil/
le corpoꝝ. vt. xxiij. q. iiij. Si habes. Et oīs tal'
ita occidens ꝓximū corꝑaliter ſine iuris ordi
ne vl' ſpūaliter: vt dictū eſt: reus erit iudicio:
id eſt dign⁹ iudicari ad morteꝫ. vt habet' Le/
uiti. xxiiij. Qui ꝑcuſſerit ꝛ occiderit hominē
morte moriat': q̄ȝ lex punit ſm̄ talionē: vt dici
tur ibidē. ¶ Dixi tercio docet cōcordie

ꝓcurationē. ibi. ſi offers mun⁹ tuū: ꝛ h̄ dixi in
p̄mo ſer. hui⁹ dñice ſexte: q̄ in ordie eſt ſermo
cxv. in lr̄a D. Pro q̄ ſciendū triplex ē mun⁹:
ſcꝫ a corde ab ore ꝛ ab ope. Primū munus eſt
a corde. ꝛ ē dei amor ꝛ dilectio. illud ſūme pla/
cet deo: q̄ȝ ſine illo non placent v̄ba p grātiaꝛ/
ctionē. nec corꝑa p mortificationē: nec res p e/
lemoſynā: vt pꝫ Lu. xviij. de phariſeo q̄ grās
egit di. ieiuno bis in ſabbato ꝛc. ieiunauit cor
pus caſtigādo. res in decimas dedit nec ꝓfuit
ei: q̄ȝ nō obtulit deo mun⁹ cordis: ſcꝫ dilectio
nē. de q̄ Hylari⁹. Fruſtra eſt omis opatio niſi
dño deo impendat' dilectio. Altare aūt ad qđ
offerendū ē h̄ mun⁹ eſt altitudo trinitat'. de q̄
Exo. xx. Nō aſcēdas p grad⁹ ad altare meuꝫ
id eſt nō dicas prēm maiorē filio in diuinita
te vt arri⁹. q̄ȝ dicit Athanaſi⁹. Qual' pr̄ tal' fi/
lius tal' ſpūſſctūs. imēſus pr̄: imēſus fili⁹: imē
ſus ſpūſſctūs Scđm mun⁹ qđ offert' deo ē ab
ore vt orō: de q̄ Pš. cxl. Dirigat' orō mea ſicut
incēſum ꝛc. Sȝ altare ē chriſt⁹. nā p ipm̄ offe
rim⁹ orōes deo patri Joh. xvi. Si q̄d petieri
tis prēm in noīe meo dabit vob. De h̄ altari
dr̄ Exo. xx. Altare de terra facietis mihi. ſed ſi
nō habes recōciliationē fratris illud munus
nō acceptat' De q̄ Iſido. Sicut nō ꝓficit me
dicamentū vbi ferrū eſt in vulnere. ſic nec orō
vbi dolus ē i mēte. Terciū mun⁹ eſt a manu
ſiue ab ope: ſcꝫ elēoſyna. ſed altare eſt cor nr̄m
cū immolam⁹ cū recta intentōe. De q̄ Mat.
vi. Neſciat ſiniſtra tua ꝛc. de q̄ altari habetur
Exo. xxvij. Facies ꝛ altare de lignis ſethim in
corruptibilib⁹: ꝛ ſic cor noſtrū nō debet fetore
corrūpi male intentiōis: q̄ȝ dicit Berñ. Vici
oſa intētio vicioſaꝫ facit aīam: neq̄ȝ h̄ munus
elēoſynaꝝ de⁹ accipit ſine recōciliatiōe fratris
Jō Criſ. Vide miam dei q̄ plus reſpicit ho/
minū volūtatē q̄ȝ ſuū honorē: plus diligit cō
cordiā hoim q̄ȝ mūera. Vñ Gre. Nullū mu
nus acceptat' vbi ꝯcordia ab aīo repellitur.
Sȝ di. eſt ne mod⁹ recōciliādi. Rñdet Criſ.
ſup Matt. Si cogitatu offendiſti. cogitatu
recōciliare. ſi v̄bis: v̄bis recōciliare. ſi fact': fa
ctis recōciliare. niſi enī frēm quē leſiſti factis
placaueris ſine cā oras deuꝫ. ſine cā elēoſynas
facis de reb⁹ quib⁹ alios expoliaſti: q̄ȝ hr̄ Ec/
cli. xxxiiij. Dona iniq̄ꝝ nō ꝓbat altiſſim⁹ Sȝ
di. nō poſſuꝫ eū hr̄e p̄ntē quē leſi q̄uō poſſū re
cōciliari. Rñdet Aug. ſup eodē v̄bo recōcilia
re di. ſi abſens eſt vade nō pedib⁹ ſȝ aīo ꝓſter
nas te in ꝯſpectu dei cui oblatur⁹ es. ſi v̄o ꝓpe
vl' p̄ns eſt reuocādus eſt ad amorē. ei v̄o qui
te leſerit dimittendo cordis rancorem.

Dominica ſeptima. Sermo.CXX.

Miſereoꝛ ſuper turbã. Mar.viij. ¶ De⁹ miſeret̃ quadruplicit̃er. pmo indifferẽter. ſcdo indeſinẽter. tercio ſufficiẽter. q̃rto cõuenienter. Dixi pmo de⁹ miſeret̃ indifferenter ſine pſonaꝝ acceptiõe. qd̃ ptꝫ in hoc: q: omĩbus miſeret̃. Ecci.xxviij. Miſeratio hoĩs circa proximũ ſuũ. miſericoꝛdia aũt dei ſup oẽm carnẽ. vbi declarat miſericoꝛdiã dei latioꝛẽ miſericoꝛdia hoĩs. vt hoĩbꝫ dici poſſit illud Oſee.vi. Miſericoꝛdia vr̃a q̃ſi nubes matutina que eſt in vno loco ꝛ nõ in alio. miſericoꝛdia aũt dei extendit ſe ad omẽs. Sap.xi. Miſereris oĩm dñe ꝛc. diligis eni oĩa que ſunt. Reuera oĩa: q: diligit pctõꝛes. Aug. Si de⁹ peccatores nõ dilexiſſet: de celis ad terrã nõ deſcendiſſet. Mat.ix. Nõ veni vocare iuſtos ſꝫ pctõres. ꝛ ſic miſeret̃ pctõꝝ in tribꝫ. vt ptꝫ in ſequẽtibꝫ. Itẽ diligit penitẽtes. Malach.i. Jacob dilexi. ꝛ iacob interp̃tatur ſupplãtatoꝛ. ꝛ ſignificat penitentẽ vicia ↄculcantẽ. Itẽ diligit iuſtos Prouer.viij. Ego diligentes me diligo. Nota q̃uis miſ̃icoꝛdia dĩ extẽdat ſe ad omẽs: nõ tñ omẽs capiũt eaꝫ: q: nõ omẽs ſunt diſpoſiti ad recipiendũ eam. idõ aliq̃ ſunt indigni. Primi miſericoꝛdiã ñ petẽtes a deo. de q̃bus Ecci.xvi. Nõ exoꝛauerunt p pctis ſuis antiq̃ gigantes q̃ deſtructi ſunt ↄfidẽtes ſue virtuti idõ nõ miſert⁹ eſt illis. Jõ Ecci.xxi. Fili peccaſti nõ adijcias iteꝝ. ſed ꝛ de p̃ſtinis dep̃care vt tibi dimittant̃. Chriſ. Si erit qui inuocet erit q̃ exaudiat. Scdi ſue v̇tuti ↄfidẽtes. De quibꝫ Ecci.xvi. Deſtructi ſunt ↄfidentes ſue v̇tuti ꝛ nõ pepcit p̃egrinatiõi illoꝛuꝫ. Et ſunt qui ↄfidũt in ſe. pſ̃.lvi. Miſerere mei de⁹ miſerere mei: quoniã in te ↄfidit aĩa mea. Ber. Oleũ miſericoꝛdie pone in vaſe fiducie. Magiſter in.iij. diſ.xxvi. Spes eſt certa expectatio future beatitudinis. p̃ueniẽs ex dei gratia ꝛ meritis ꝛc. Et ſubdit. ſine meritꝭ nõ eſt ſpes ſed p̃ſumptio. Tercij ſunt deũ nõ timẽtes. Eccleſ.i. Qui ſine timoꝛe eſt nõ poterit iuſtificari. ꝛ Ecci.iij. Coꝛ durũ male habebit in nouiſſimo. pſ̃.cij. Q̃uo miſeret̃ pater filioꝝ: miſert⁹ eſt dñs timentibꝫ ſe. Bern. In veritate didici nihil eque valere ad miſericoꝛdiã dei recuperandã inueniendã ꝛ retinendã q̃ꝫ nõ altuꝫ ſape ſed timere. Quarti immiſericoꝛdes Jaco.ij. Judicium ſine miſericoꝛdia fiet illi ꝛc. Ecci.xxviij. In hoĩem ſilẽm ſibi nõ habꝫ miſericoꝛdiã: ꝛ de peccatis ſuis dep̃catur. Eccl.xvi. Omis miſericoꝛdia faciet locũ vnicuiq̃ ſ̃m merita opeꝝ ſuoꝝ. ꝛ ſ̃m intellectũ p̃egrinationis ipi⁹. Intellect⁹ eni p̃egrinari dꝫ ad ſingulos p̃ximos. ¶ Sunt eni tres p̃ximi quibꝫ debem⁹ miſereri. P̃xim⁹ eſt de⁹ q̃ eſt p̃ximus nr̃ tripliciter. Pꝛio in bñficioꝝ exhibitione Lu.x. Quidã hõ deſcen. ꝛc. ꝛ ſequit̃ q̃ fecit miam. ꝛ q: nemo tantã miam nob exhibuit ſicut de⁹. idõ eſt p̃ximioꝛ. Scdo p̃ximus eſt in diſtãtie p̃ximatiõe. Actu.xvij. Nõ longe eſt ab vnoquoq̃ nr̃m. in ipo eni viuimus ꝛ mouemur ꝛ ſum⁹. q̃ intantũ nob p̃xim⁹ eſt vt vnus ſpũs eſt nobiſcũ. Bern. Nemo p̃ximioꝛ eſt nob deo q̃ manet in nobis ꝛ nos in eo. q̃ nõ ſoluꝫ p̃xim⁹ ſed vn⁹ cũ ſpũ nr̃o. i.Coꝛ.vi. Qui adheret deo vnus ſpũs efficitur cum eo. Tercio eſt nr̃ p̃xim⁹ cognatiõe. q: p̃r ſ̃m diuinitatẽ. Mat.xxiij. Un⁹ eſt eni pater vr̃ qui i celis eſt. ꝛ eſt frater ſ̃m hũanitateꝫ. Hebꝛe.ij. Nõ ↄfundit̃ eos fratres vocare. ergo ampl⁹ eſt cõpatiendum ei q̃nto eſt p̃ximioꝛ. pſ̃.xxiiij. Reſpice in me ꝛc. Scds p̃xim⁹ ẽ vnuſquiſq̃ ſibiipſi. Bern. Quis mihi germanioꝛ vnico matris mee. cui tanto miſereri debemus q̃nto miſeriaꝫ p̃ ceteris intuemur. Eccli.xxx. Miſerere anime tue ꝛc. Bern. Nõ ↄſequit̃ dei miſericoꝛdiã q̃ nõ cognoſcit ſuã miſeriã. Tercius p̃xim⁹ eſt q̃libet chꝛiſtian⁹. Epheſi.iiij. Eſtote inuicẽ miſericoꝛdes ꝛ benigni. Mat.v. Beati miſericoꝛdes. Quinti q̃ nõ capiunt dei miſericoꝛdiã ſunt elati. Aug. de libero arbitrio. Nil tam indignũ reddit hoĩem dei miſericoꝛdia ſicut ſup̃bia Ecci.vij. Humilia valde ſpũm tuũ. Rõ Aug. Huic miſericoꝛdiaꝫ ſuã oñdit q̃ ſup̃bire neſcit. ¶ Scdo miſeretur dñs indeſinẽter. pſ̃.cij. Miſericoꝛdia domini ab eterno ꝛc. nã miſericoꝛdia dei non habet p̃ncipiũ neq̃ finẽ. p̃pter qd̃ Ozias reprobat⁹ eſt a iudith ca.vij. q̃ dixit. hos q̃nq̃ dies expectemus a dño miſ̃icoꝛdiã. cui dixit iudith aliis. Uos eſtis q̃ temptatis dñm. nõ eſt iſte ſermo q̃ miſericoꝛdiã p̃uocet: ſꝫ poti⁹ q̃ irã excitet ꝛ furoꝛẽ accendat. poſuiſtis vos tps miſeratiõis dñi. ꝛ in arbitriũ veſtrũ diẽ ↄſtituiſtis ei. Et bñ reprobat⁹ eſt Ozias taliter a iudith: q: dꝛ Iſa.liiij. In miſ̃icoꝛdia ſempiterna miſert⁹ ſum tui. Reuera q: nũq̃ miſericoꝛdia dei nos deſerit nõ deſeram⁹ eam. Iſa.xlix. Nũquid obliuiſci põt mlier infantẽ ꝛc. pſ̃.lxxvi. Nũquid obliuiſcet̃ miſereri de⁹. Etiã ſi punit. pſ̃.cxl. Coꝛripiet me iuſt⁹ i miſ̃icoꝛdia. Abachuc.iij. Cuꝫ iratus fueris miſericoꝛdie

recordaberiſ. Bern. O bone ieſu cū ſentio te ira tū ſpero te ꝓpiciū. Tercio miſeret̃ nr̃i ſufficiē ter vl' ſuperfluenter ſine eſtimatōe. Caſſiodo. ſup pſ. Quis enarrare ſufficiat q̄nta ſit di mi ſericordia vt filiū de celo deſcenderet terreno cor pore indueret. ⁊ p nr̃a redemptiōe expoſuit. Anſ. in li. cur deꝰ hō. Quid miſericordius in telligi valeat q̃ꝫ q peccatori eternis tormētis de putato ⁊ nō hn̄ti vn̄ redimat deꝰ pater dicat. accipe vnigenitū meū ⁊ da ꝓ te. ⁊ ipſe filiꝰ. tol le me ⁊ redime te. Quarto deꝰ miſeret̃ ꝯueniē ter ſine culpaꝫ approbatiōe. licet eni miſereat mala facienti. nō tn̄ approbat ea. Thob. xiij. Ipſe caſtigauit nos ꝓpter iniq̄tates nr̃as: et ipſe ſaluabit nos ꝓpter miſericordiā ſuā. Duo dicit hic de deo. ſ. q caſtigat et ſaluat. caſtiga tio eſt iuſticie. ſaluatio miſericordie. nō eni cō ueniēter miſereret̃ niſi caſtigaret. q: daret licē tiam peccādi. Vn̄ Amb. de officijs. ⁊ ponit̃ i cano. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta. vbi dicit in fine. Facilitas eni venie incentiuum tribuit delin quendi.

De eadem dn̄ica.
Sermo. CXXI.

Cum turba mul ta eſſet cū ieſu Mar. viij. R Dicit Conſtātinꝰ. illa aqua fluui alis q̄ tendit v̄ſus ortū ſolis ⁊ q̄ ab altioribus montibꝫ ortū ſumit laudabilior eſt q̃ꝫ illa q̄ tē dit ad occaſum. q: ꝑma ſecū portat aurū ⁊ la pides ꝓcioſos: ſꝫ nō ſcd̄a. Spūaliter. ꝑ aquā ſacrā ſcripturā intelligimꝰ. naꝫ ſicut aq̄ lauat ſordes. ſic ſacra ſcriptura ignorātias. Joh. xv Jam vos mūdi eſtis ꝓpter ſmonē meū. mū di ſcꝫ ab ignorātia ⁊ a pctō infidelitatiſ. mō il la ſcriptura melior ⁊ vtilior eſt q̄ tendit v̄ſus ortū ſolis. i. q̄ fit ꝓpter deū ſoleꝫ iuſticie: ⁊ q̄ ab altioribꝫ montibꝫ. i. a melioribꝫ hoībꝫ ꝑdicat̃ q̃ꝫ que fit a phariſeis q̄ predicāt ꝓpter vanaꝫ gliam. Mat. xxiij. Omia opa ſua faciūt vt vi deant̃ ab hoībꝫ. Jō beatꝰ Hiero. in ꝓlogo ſu per ꝑma ad Corīth. dicit. q corinthij ſubuer ſi erant a falſis aplīs. quidā a philoſophie v̄ boſa eloquētia. ſed cū apl's eos correxiſſet ſcri bens ab epheſo ꝑ diſcipulū thimotheū. ipi ve ritatē apl'i in docēdo ꝑpenderūt ⁊ falſos apo ſtolos abiecerūt. Sic ⁊ galathe q̄ ſunt greci: ⁊ ab aplo verbū v̄itatis receperūt. ⁊ poſt eius receſſuꝫ a falſis aplīs vt in legeꝫ circūciſionis verterent̃ temptati ſunt. ſꝫ apl's reuocauit eos ſcribens ab epheſo. ⁊ ipi vanitatē eorū ⁊ apl'i

veritatē ꝑpendentes ſecuti ſunt aplm̄. Sic ⁊ turba iudeorꝫ intelligens phariſeos nō habe re intentionē rectā in ꝑdicando. ſꝫ ꝓpter vanā gliam eos dimiſerūt chriſtū ſecuti q̄ nō que ſiuit gliam ſuā: ſꝫ pr̄is Joh. viij. ſm̄ qđ dicit̃ i euāgelio. In cuiꝰ ſn̄ia duo innuunt̃. Primo chriſti pietas ⁊ miſeratio. ibi. cuꝫ turba. Se cūdo diſcipulorꝫ ambiguitas ⁊ turbe ſatura tio. ibi. vn̄ illos q̄s. De ꝑmo dicit. in illo tem pore. poſtq̃ꝫ chriſtꝰ ſanauit filiā mulieris cha nanee aſcēdit in montē ⁊ ſecute ſunt euꝫ turbe multe: ⁊ ſanabat eos. ita vt mirarent̃. iō dicit. cū turba multa ⁊c̄. Nā dei ſocietas eſt delecta bilis ⁊ gaudioſa. ſed hoīm ſocietas eſt piculo ſa. Primo q: impedit intellectū. Sen. Quoti ens inter hoīes fui totiēs minꝰ ꝑfectus redij. Maria in turba hoīm ꝑdidit ieſum Luc. ij. Exiſtimātes eū in comitatu. Jō btūs Arſe nius q̄ erat inclitꝰ in curia imperatoris cuꝫ ora ret vt deus eū in viā ſalutis dirigeret: facta eſt vox ad eū. Arſeni fuge hoīes ⁊ ſaluaberiſ. Se cūdo impedit affectū ſicut aer corruptus cor rūpit corpꝰ: ⁊ aqua imutat vinū. et poma cor rupta corrūpunt alia. Ecci. xiij. Qui tetige rit picē inq̄nabit̃ ab ea. et qui cōicauerit ſuper bo induet ſupbiā. Vnđ legit̃ in vitaſpatrum. Cū quidā duce angelo ad locū ſolitariuꝫ ve niſſet in q̄ erat palma et fons: et ibi diu pn̄iaꝫ egiſſet comedens de palme fructibꝫ ⁊ bibens de fontis aqua. diabolꝰ ei inuidēs aſtitit i ſpe cie curſoris. et incipiens admirādo dicebat. forte iſte eſt quē q̄ro: imo ipe eſt. et aggreſſus eū ait. Ecce tādiu q̄ſiui te ⁊ nūc inueni. veni i domū pr̄is tui. nūc eni mortuꝰ eſt. ⁊ cōpetit ti bi hereditas ꝑ qua amici incipiūt litigare. et niſi cito veneriſ inſtat magnū piculū. cū auteꝫ veneris poteriſ diſtribuere cui volueris. et ceſ ſabit piculū. Acq̄euit ille ⁊ ſecutꝰ venit in do mū pr̄is ⁊ ille euanuit. inueniēs pr̄em viuuꝫ ꝯfuſus eſt ⁊ apud eū remāſit relicta ſolitudie et ſceleratꝰ factus eſt: ⁊ miſerabil'r vitā finiuit. Vn̄ Ecci. xviij. Nō oblecteriſ in turbis nec i modicis. Vn̄ habet̃ in cano. xli. diſ. clericus. Societas req̄rit ꝯcordiā morꝫ. pſ. xvij. Cuꝫ ſancto ſctūs eris ⁊c̄. ⁊ ſic hec turba cū chriſto. S Aliq̄ eni q̄rūt in ſocio ſapiam. ⁊ ſic il li in chriſto. Col. ij. In q̄ ſunt omēs theſauri ſapie ⁊ ſcie abſconditi. Aliq̄ ꝓpter pulcritudi nē. pſ. xliiij. Specioſus forma ꝑ filijs ⁊c̄. De cuiꝰ pulcritudine dicit btā agnes. Cuiꝰ pul critudinē ſol ⁊ luna mirant̃. Aliq̄ ſociāt̃ ſeculi cui ꝓpter emolimentū ⁊ ꝑfectū bonitatiſ: ⁊ illa inueniūt in chriſto. Sap. vij. Venerunt mihi

R